

Maailman toimivin kaupunki

Helsingin kaupunkistrategian
2017–2021 onnistumiset ja opit

Helsinki

Kaupunkistrategian 2017–2021 toteutuminen

Yhteenvedoon on koottu keskeiset onnistumiset, kehityskohteet ja opit strategiakaudelta 2017–2021 perustuen kaupunginvaltuuston ja kaupunginhallituksen hyväksymien tavoitteiden ja mittareiden toteumiin. Yhteenveto pohjautuu kaupunginvaltuustolle 4.–5.2.2021 seminaariin valmisteltuun arviointiin.

Muistiossa on kolme osiota:

1. Muutokset toimintaympäristössä ja johdanto
2. Tiivistelmä keskeisistä opeista ja kehityskohdista strategiatavoitteittain
3. Tarkempi strategian keskeisten tavoitteiden tarkastelu

Helsingin kaupungin keskushallinnon julkaisuja 2021:23

ISBN 978-952-331-954-7 (nidottu)

ISBN 978-952-331-955-4 (pdf)

ISSN-L 2242-4504

ISSN 2242-4504 (painettu julkaisu)

ISSN 2323-8135 (verkkojulkaisu)

Sisällys

- 4 Kaupunkistrategian paketointi: pormestarin johdanto**
- 15 Muutokset toimintaympäristössä**
- 16 Johdanto**
- 18 Tiivistelmä keskeisistä opeista ja kehityskohteista**
- 23** Yksityiskohtainen tarkastelu strategian keskeiseen tavoiteasetantaan perustuen
- 23 Maailman toimivin kaupunki**
- 23** Elävä ja kiehtovasti omaperäinen kaupunki
- 28** Hallitulla rytminmuutoksella nopeampaan ja ketterämpään toimintakulttuuriin
- 35 Kestävän kasvun turvaaminen kaupungin keskeisin tehtävä**
- 39** Pidämme jokaisen nuoren mukana ja ehkäisemme syrjäytymistä
- 43** Kansainvälinen, elävä ja kiehtova tapahtumien Helsinki
- 46 Uudistuvat palvelut**
- 47** Helsinki on maailman vaikuttavin paikka oppia
- 49** Liikkuva ja terveellinen kaupunki kaikille
- 52** Elävät, omaleimaiset ja turvalliset kaupunginosat
- 54** Modernia ilmastovastuuta
- 56 Vastuullinen taloudenpito hyvinvoivan kaupungin perusta**
- 60 Helsinki vahvistaa ja monipuolistaa edunvalvontaansa**

Kaupunkistrategian paketointi: pormestarin johdanto

Helsinki aloitti matkansa kohti maailman toimivinta kaupunkia vuonna 2017 monien muutosten ja murrosten ristitulessa. Uuden strategiakauden alkaessa, Helsinki oli juuri läpikäynyt historiansa suurimman hallinto- ja johtamisuudistuksen ja strategiaa kirjoitettaessa kaupunki oli monella tapaa edelleen käymistilassa. Samaan aikaan globaalit transformaatiot ilmastonmuutoksesta, kaupungistumiseen ja digitalisaatioon haastivat kaupunkien toimintakenttää ulkoapäin voimakkaammin kuin aikaisemmin.

Kaupunkien globaali merkitys korostuu, eikä vähiten siksi, että paikallisen tason päätöksenteko ja toiminta ihmiskunnan suurimpien kohtalonkysymysten ratkaisijoina vahvistuu edelleen. Viimeistään Yhdysvaltojen ero Pariisin ilmastositoumuksesta ja sitä seurannut amerikkalaiskaupunkien pormestareiden nopea ryhtymys kunnianhimoisten ilmastotoimien tielle, osoitti vallan jakautuneen uudella tavalla kansallisvaltioiden ja kaupunkien välillä. Kaupungeilla on relevantteja ja konkreettisia vastauksia aikamme kiperimpiin ongelmiin sekä ennen kaikkea ketterää kyvykkyyttä ja halua tarttua niihin. Kaupungit ympäri maailman kilpailevat par-

haista ratkaisuista esimerkiksi segregaaation torjumiseksi, kaupungin lämmittämiseksi ilmastoystävällisemmin tai tulevaisuuden liikenteen ongelmien väistämiseksi. Erityisesti kaupungit joko hyötyvät tai kärsivät näiden ratkaisujen onnistuessa tai epäonnistuessa.

Strategiamme otsikko ja johtotähti, ”Maailman toimivin kaupunki”, on ennen kaikkea ajattelutapa ja asenne, joka syntyi näiden olosuhteiden keskellä, maailman myllertäessä ja kaupunkien välisen kilpailun kiristyessä ympärillämme. Mitä voimakkaammin kaupungin muutosta haastettiin, sitä paremmalta strategiamme valinnat tuntuivat. Strategiaan ei tarkoituksella sisällytetty paljonkaan suoria ohjeita ja toimeksiantoja, vaan enemmän inspiaraatiota ja suuntaa. Maailman toimivin kaupunki oli osaltaan myös vastaus siihen kehityskulkuun, jossa kaupunkien menestykseen alkoivat niiden kokoa ja sijaintia enemmän vaikuttaa kyky tarjota hyvän elämän perusedellytyksiä: toimivuutta, turvallisuutta, edistysellistä ja elämyksellistä urbaania arkea. Asiakaskeskeisyyden, palveluhenkisyys, modernimpien toimintatapojen, ketteryyden ja kansainvälisyyden korostaminen kaikessa

kaupungin tekemisessä mahdollisti Helsingin kehittymisen päivä päivältä paremmaksi myös jatkuvasti ja yhä nopeammin muuttuvassa toimintaympäristössä.

Strategiamme ei antanut suoria vastauksia, vaan kannusti jokaista kaupungin työntekijää pohtimaan omassa työssään, mitä asioiden tekeminen hieman modernimmin, ketterämmin ja palveluhenkisemmin juuri siinä tehtävässä tarkoittaa. Tätä strategiaa ei olisi voinut kukaan panna toimeen yksin, vaan siihen on korostetusti tarvittu koko joukkueen panosta. Toimintakulttuuri muodostuu ja muovautuu yksittäisistä oikeaan suuntaan vievistä teoista ja valinnoista. Nämä yhdessä muodostavat uudenlaisia tapoja tehdä ja toimia – ja lopulta myös uudenlaisia standardeja sille, mitä kaupunki itse itseltään vaatii ja miltä se asukkaalleen näyttää. Merkittävä muutos vaatii sekä systemistä muutosta, että organisaatiokulttuurin nopeaa kehittymistä.

Neljä vuotta on Helsingin kaupungin kaltaisessa isossa organisaatiossa lopulta hyvin lyhyt aika. Viimeisten johtamisjärjestelmäarvointien mukaan olemme kuitenkin yhdessä onnistuneet parantamaan juoksua käytännössä kaikilla mittareilla. Toimintakulttuurin muutos on käynnissä, se on menossa oikeaan suuntaan ja sitä johdetaan toimivilla välineillä ja mittareilla. Tästä haluan kiittää erityisesti kaupungin kaikkia esihenkilöitä. Hallittu rytminmuutos toimii.

Toimintakulttuurin kehittäminen ei tietenkään ole itseisarvo, vaan johtamisen keskeinen väline, jolla maailman toimivinta kaupunkia on voitu tehdä näkyväksi ja eläväksi myös kaupunkilaisille. Vaikka haluan korostaa, että maailman toimivimman kaupungin ydin on vähemmän näyttävissä saavutuksissa – kaiken tekemisessä päivä päivältä hieman aiempaa paremmin, on näin strategiakauden päättyessä myös aika suunnata katseet kohti selkeitä onnistumisia. Toi-

saalta arvokasta on analysoida sitä, missä emme onnistuneet odotusten mukaisesti. Strategiakauden arvioissa nojasimme ensisijaisesti kauden aikana tehtyihin arvioihin ja seurattuihin mittareihin. Tämä saattaa kuitenkin johtaa siihen, että iso kuva menetetään. Itse olen halunnut aina pitää fokuksen siinä, että kaupunki kokonaisuutena onnistuu. Kokonaisuus ratkaisee. Menestävissä kaupungissa on paljon vahvuuksia ja vähän heikkouksia.

Olen erityisen ylpeä siitä työstä, mitä olemme tehneet maailman toimivimman kaupungin perusedellytysten rakentamiseksi viimeisten neljän vuoden aikana. Tavoitteenamme on ollut tehdä Helsingistä maailman parhaiten digitalisaatiota hyödyntävä kaupunki. Vielä emme voi julistaa tavoitetta saavutetuksi, mutta meillä on siihen nyt ensimmäistä kertaa kyky ja mahdollisuudet, kunhan uskallamme rohkeasti jatkaa valitulla tiellä. Digitalisaatio on pureutunut kaikkiin kaupungin perusrakenteisiin ja olemme onnistuneet luomaan myös päänavauksia sille, miten kaupunkiorganisaatio voi parhaimmillaan olla matalan byrokratian ennakoiva palveluiden tarjoaja. Erinomainen esimerkki siitä, kuinka digitalisaation paremmalla hyödyntämisellä voidaan säästää asukkaiden aikaa ja vaivaa, on ensi syksystä esiopetuspaikan tarjoaminen suoraan tekstiviestillä kaikille Helsingin eskareille erilaisten hakemusten ja kaavakkeiden täyttämisen sijasta.

Maailman toimivimman kaupungin perustaa on rakentanut myös kaupungin hallinnon modernisointityö. Neljä vuotta sitten kaupungilla ei vielä ollut kunnollista viestintäosastoa, kansainvälisten asioiden toimintoja tai modernia henkilöstöhallintoa – puhumattakaan siitä, että kaupunki olisi rakentanut itselleen kyvykkyyksiä ennakoida tulevia, kaupunkilaisen elämää merkittävästi vaikuttavia muutosoimia. Kaupungilla ei ollut yhteistä kaupunkitasoista johtoryhmää, vaan kaupunkia ohjattiin erilaisten siilojen kautta.

Hallinnon kehittämisestä on vaikea repiä raflaavia otsikoita, mutta todellisuudessa rakenteet ja johtamisen periaatteet ovat keskeisiä tekijöitä strategian tavoitteiden – ja päivä päivältä paremman kaupungin saavuttamisessa. Modernimpi kaupunkiorganisaatio on mahdollistanut myös henkilöstöön liittyvien asioiden nostamisen agendalle aivan uudella tavalla kaupunkiyhteisen kehittämisen kohteeksi. Mikään ei ole kriittisempi perusedellytys maailman toimivimmalle kaupungille, kuin osaava ja motivoitunut henkilöstö, sekä mahdollisuus houkuttaa uusia osaajia kaupungin palvelukseen.

Uudistettu organisaatio ja uudet johtamisen käytännöt mahdollistivat maailman toimivimmalle kaupungille uusia, moderneja lähestymistapoja kaikkein viheliäisimpien ongelmien ratkaisuun. Uuden poikkiallinnollisen toimintatavan mestaritaidonnäyteksi nousi esimerkiksi liikkumattomuuden haasteeseen vastaaminen, joka läpäisi koko kaupunkiorganisaation. Meidät palkittiin liikkuvuudestamme Urheilugaalassa kahdena vuonna peräkkäin, innostimme pienillä mutta tärkeillä askeleilla henkilöstöämme liikkumaan, mietimme yhdessä Harvardin yliopiston ja hyväntekeväisyysäitiö Bloomberg Philanthropiesin kanssa systeemisiä ratkaisuja ikäihmisten liikkumattomuuden haasteeseen ja pidimme ansiokkaasti yllä yhteiskunnallista keskustelua liikkumisen merkityksestä. Tämä työ konkretisoi kaupunkien tekemisen voiman: olemme nopeasti syvällä jokaisessa yhteiskunnan kerroksessa vaikuttamassa oikeaan toimintaan, emme vain puhumassa siitä.

Kaikissa asioissa emme päässeet niin pitkälle kuin strategiaa kirjoittaessa suunnittelimme.

Otimme selkeitä ja järjestelmällisiä edistysaskelia kohti hiilineutraalia Helsinkiä, mutta meidän olisi pitänyt saavuttaa vielä enemmän ja nopeammin. Ilmastokriisin tu-

lee olla mukana jokaisessa kaupungin päätöksessä, jokaisessa rakennushankkeessa, jokaisessa keskustelussa. Helsingin lämmitysongelman ratkaisemiseksi järjestetty kansainvälinen Helsinki Energy Challenge -haastekilpailu osoitti, että kaupungin on myös otettava monia kokonaisuuksia vielä korostetusti omiin käsiinsä, mikäli aiomme aidosti nousta ilmastohaasteen voittajiksi. Tämä oivallus kirkastui vasta strategiakauden lopussa, mutta ehdimme käynnistää muutoksen kohti kaupungin osaamisen ja näkemyksen vahvistamista myös energiakysymyksissä ja niiden kokonaisvaltaisessa suunnittelussa. Avoin energiakilpailumme itsessään oli valtava kansainvälinen menestys ja osoitus ennakkoluulottomasta tavasta lähestyä jättimäistä haastetta.

Emme ole onnistuneet kitkemään kaupungistamme osattomuutta ja eriarvoistumista niin ponnekkaasti kuin olisimme halunneet. Erityisesti nuorten tilanne on huolestuttava ja koronapandemia on osaltaan lisännyt tilanteen haasteellisuutta. Eriarvoistuminen ja huono-osaisuuden ylisukupolvisuus ovat Helsingin tiukimmista istuvia ongelmia, joiden ratkaisemiseksi yksi valtuustokausi on auttamatta liian lyhyt. Samoja ongelmia yrittää ratkaista jokainen kaupunki maailmassa – kyse on globaalista, viheliäästi etenevästä kriisistä. Olemme kuitenkin onnistuneet luomaan systeemistä ajattelutavan muutosta siihen, miten lähestymme jättimäistä haastetta. Hyvinvointia tulee tukea laajasti kaupungin eri palveluita yhteen sovittaen jo ennen ongelmien ilmaantumista.

Yksi suurimmista strategiamme henkeen sisältyvistä velvoitteista on ollut kaupungin modernisaatio sekä tavoite asiakaspalveluhenkisyyden parantamiseksi. Koen, että tässä viitekehyksessä kaupunkiorganisaation olisi pitänyt pystyä parempaan kaupunkiarjen toimivuuteen keskeisesti vaikuttavissa kysymyksissä, kuten katutöiden kehittämisessä tai kaupungin kiinteistömas-

san omistajuuden kehittämiseksi kustannustehokkaammaksi ja terveitä ja turvallisia tiloja tuottavaksi, ammattimaiseksi prosessiksi. Otimme molemmissa olennaisia edistysaskelia, mutta emme saavuttaneet asetettuja tavoitteita.

Asioiden tekeminen päivä päivältä paremmin – oli kyse sitten kaupungin perussuoritteista tai strategisista uusista aluevaltauksista, kuuluu maailman toimivimman kaupungin peruseetokseen.

Yksi suurimpia onnistumisia tämän strategiakauden aikana on ollut Helsingin vieminen maailmalle ja maailman tuominen Helsinkiin. Uskon vahvasti siihen, että kautta historian, menestyneimmät kaupungit ovat olleet niitä, jotka ovat ymmärtäneet ja arvostaneet erilaisia kulttuureja, jotka ovat aktiivisesti muodostaneet kumppanuuksia, jakaneet tietoa ja kokemuksia maailman muiden johtavien kaupunkien kanssa ja joissa eri taustoista tulleet ihmiset ovat voineet tuntea olonsa kotoisaksi. Kaupun-

kimme kansainvälisyys on ottanut valtavia edistysaskelia varsin lyhyessä ajassa.

Helsingin ääntä on kuultu maailman merkittävimissä verkostoissa ja päätöksentekoareenoilla. Sellaiset organisaatiot kuten Maailman talousfoorumi, YK ja Bloomberg Philanthropies, ja sellaiset kaupungit kuin New York, Lontoo ja Peking haluavat tehdä töitä Helsingin kanssa. Olemme olleet edelläkävijöitä ja johtaneet New Yorkin kanssa YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden paikalliseen raportointiin sitoutuneiden kaupunkien kansainvälistä liikettä.

Kuluneella strategiakaudella olemme keskittyneet erityisesti siihen, että Helsingin tunnettuus ja kansainvälinen painoarvo kasvaa. Kansainvälisen yhteistyön kautta olemme onnistuneet saamaan kaupungille osaaamista ja tietoa, suoraa taloudellista tukea kehittämiseen, sekä ongelmanratkaisua haasteellisimpiin ongelmiimme. Esimerkiksi Helsinki Energy Challenge tai laaja liikenteen tulevaisuuskuvatyö eivät olisi onnistuneet ilman kansainvälisiä kumppaneitamme. Työ kansainvälisemmän kaupungin eteen on ennen kaikkea työtä paremman kotikaupungin puolesta jokaiselle helsinkiläiselle, sekä vaikuttavuuden rakentamista maapallon kohtalonkysymyksiin.

Toinen selkeä kokonaisuus, jossa Helsinki on tämän kauden aikana ottanut ison askeleen eteenpäin, on kaupungin ja kaupunkilaisten asioiden ja edun ajaminen. Toisaalta maamme suurimpien kaupunkien etuja on uhattu niin voimakkaasti, että sitä vastaan on ollut pakko järjestäytyä vastaamaan. Toisaalta kaupunkien vallan ja merkityksen kasvu on luonut odotuksia pääkaupungin roolille valtakunnan politiikassa. Helsinki on hyvällä tavalla kasvattanut itsetuntoaan ja myös sen asukkaat tuntevat uudenlaista paikallisympäryyttä ja omistajuutta yhteisen hyvän rakentamisesta. Helsinki on yhteinen kotimme ja koko maan pääkaupunki. Oli

kyse sitten sote-uudistuksesta, suurista liikennehankkeista tai koronakriisin hoidosta, olemme antaneet kaupungin äänen kuuluu. Suurten kaupunkien C21-verkostolla on ollut keskeinen rooli siinä, että kaupunkipolitiikka on laajasti noussut kansallisen keskustelun agendalle ja lunastanut myös Suomessa sen paikan, mikä kaupunkispesifeillä kysymyksillä on muualla Euroopassa ja maailmassa jo pitkään itsestään selvästi ollut.

Viime kädessä kaupungin keskeisin tehtävä on kuitenkin tarjota kaupunkilaisille parasta kaupunkiarkea ja sen mahdollistavia palveluita. Viimeisen neljän vuoden aikana olemme kehittäneet tapaa, jolla kaupunki hoitaa ja hallinnoi kiinteistöjään aiempaa kestävämmiin, olemme kaksinkertaistaneet englanninkielisten päiväkotij- ja koulupaikkojen määrän, olemme rakentaneet vuosikautia odotetun uuden sairaalakoulun, käynnistäneet Etelä-sataman kehittymisen kohti vetovoimaista uutta kaupunkitilaa, lisänneet kaupunkiin roskeita, julkisia vessoja ja penkkejä, parantaneet varhaiskasvatustilojemme laatua ja turvallisuutta sekä rakentaneet yli 4400 uutta päiväkotipaikkaa, uudistaneet kaupungintalon ilmettä modernimmaksi sekä lisänneet kaupunkilaisten mahdollisuuksia nauttia merellisestä Helsingistä. Monta suurta ja pientä asiaa, jotka harvoin ylittävät uutiskynnyksiä, mutta jotka kaikki ovat vieneet kaupunkia eteenpäin ja tehneet strategiastamme elävän.

Aloittaessamme kuluvan strategiakauden, vakuutti silloinen maan hallitus, että sosiaali- ja terveydenhuollon palvelukokonaisuus siirtyisi strategiakauden aikana kokonaan pois kaupungin vastuulta. Toisin kuitenkin onneksi kävi. Vaikka tilanne sote-palveluiden kehittämisen ympärillä on ollut vuosia hyvin epäselvä, on kaupunki tavoitteellisesti kehittänyt palveluitaan vastaamaan kaupunkilaisten vaatimustasoa.

Kuluvalla strategiakaudella digitalisaatio on lyönyt läpi myös soten palveluissa. Erilaiset sähköiset sotepalvelut ja chat-asiointi ovat tämän kauden uusia avauksia, jotka ovat lisänneet merkittävästi kaupungin kykyä palvella asukkaitaan monimuotoisesti. Apotti-järjestelmän käyttöönoton myötä Maisa-asiakasportaalin käyttöönotto on mahdollistanut merkittäväällä tavalla sote-palveluiden digitalisaatiota. Muutoksen suurin arvo on, että se on tehnyt palveluista paremmin saavutettavia erilaisille käyttäjille.

Helsinki on toiminut myös suunnannäyttäjänä uudenlaisten, monialaisten palvelukeskusten rakentamisessa. Sama tavoite on kirjattu hallitusohjelmaan sote-uudistuksen tavoitteeksi, mutta on onnistunut Helsingissä hyvin nykyläinsäädännön pohjalta jo ennen nykyisen hallituksen ohjelmaa. Helsinki on yhdistänyt strategiakauden aikana palveluitaan laajasti terveys- ja sotepalveluita tarjoaviksi terveys- ja hyvinvointikeskuksiksi, perheitä palveleviksi perhekeskuksiksi sekä ikäihmisiä palveleviksi seniorikeskuksiksi. Avatut palvelukeskukset ovat laajempien aukioloaikojen keskusta, hyvien joukkoliikenneyhteyksien äärellä. Muutos on tuonut mukanaan sen, ettei kaupunkilaisten tarvitse enää miettiä, mistä eri palveluita haetaan, vaan tarpeet tulevat katettua yhdellä yhteydenotolla – toimivimman kaupungin tapaan. Tämä hyödyttää erityisesti niitä asukkaitamme, jotka tarvitsevat useampia palveluita, jolloin heidän palveluketjuistaan voidaan tehdä aiempaa saumattomampia.

Helsingin sote on osoittanut muutoinkin sen, että palveluiden kehittäminen on koko ajan käynnissä oleva prosessi, eikä siihen tarvita hallintouudistusta. Kuluvan strategiakauden isoja tapahtumia ovat myös matalan kynnyksen mielenterveyspalveluiden rakentaminen Mieppi-palvelupisteineen sekä monituottajuuden lisääminen kaupungin sote-palveluissa. Palvelusetelit on tuotu

strategiakaudella terveysasematoimintaan ja päätökset tehty myös kahden terveysaseman palvelujen ulkoistamisesta. Toivon, että näillä keinoilla saamme myös kokemuksia siitä, miten koronan aikana syntynyttä palveluvelkaa voidaan korjata ja miten kiireetömän hoidon saatavuutta voidaan parantaa uudenaikaisilla kumppanuuksilla.

Ennakoimaton ja koko maailmaa yhdistävä kriisi iski meihinkin viime vuonna. Koronakriisi laittoi kaupungin ennennäkemättömän haasteen eteen, pisti prioriteetit uusiksi, mutta myös mittasi kykyämme rakentaa tehtyjen uudistusten päälle kriisinkestävää organisaatiota. Korona mullisti strategiakauteksemme viimeisen kolmanneksen sekä sen, miten tulevaisuudessa teemme suunnitelmia. Vaikka koronakriisi oli ja on tragedia, voimme olla ylpeitä siitä, miten kaupunkiorganisaatio siihen joka tasolla reagoi. Teimme koronakriisin edellyttämät palvelujen uudelleenjärjestelyt nopeasti ja vastasimme koronakriisin aiheuttamaan sosiaaliin ja taloudelliseen kriisiin päättäväisesti. Kriisijohtaminen toimi hyvin. Viestintä sai kaupunkilaisilta kiitosta. Vaikka aina voi olla parantamisen varaa, olin kriisin aikana kaupunkiorganisaatiosta aidosti ylpeä joka päivä.

Koronakriisi iski erityisen lujaa juuri kaupunkeihin. Elämyksellisiin palveluihin, tapahtumallisuuteen ja matkailuun on panostettu Helsingin elinvoiman ja vetovoiman kehittämiseksi, mutta myös hyvän elämän edellytysten takaamiseksi helsinkiläisille. Nyt koko tämä ekosysteemi on uhattuna ja on yhä epävarmempaa, millaisena Helsingin luova talous ja kulttuuripalvelut tulevat ulos kriisistä. Vaikka kaupunki teki parhaansa tapahtumien, kulttuurin, taiteen ja urheilun suojelemiseksi, emme onnistuneet siinä sen paremmin kuin muutkaan kaupungit maailmassa. Kauden aikana käynnistetyt pitkän tähtäimen kehityshankkeet luovat kuitenkin uskoa. Helsingin taidemuseo

HAM:n siirtyminen Suvilahden kaasukelloon ja koko Suvilahden alueen kehittäminen tapahtumakeskukseksi, uuden arkkitehtuuri- ja designmuseon rakentaminen Makasiinirantaan osana koko Eteläsataman alueen merkittävää kehittämistä, Tanssitalon rakentaminen, Helsinki Biennaalin avaaminen ensimmäistä kertaa Vallisaarella ja koko Helsingin merellisen elämys- ja palvelukokonaisuuden rakentaminen ovat esimerkkejä siitä, miten kaupunki voi luoda alustan monenlaiselle taide- ja kulttuurielämälle, joka myös parantaa ekosysteemin toimijoiden omia onnistumisen edellytyksiä myös koronakriisin jälkeen.

Koen vahvasti, että Helsingin keskeinen etu myös koronakriisin hoidossa oli yhteistyötä korostavaa toimintatapamme, uudistettu organisaatiomme ja uusi ketterämpi toimintakulttuurimme. Yhteistä näkemystä ja erilaisia tulokulmia yhteen sovittavaa toimintatapaa käytettiin paitsi kaupungin sisällä myös keskeisten kumppaneidemme kanssa. Vastaperustetut kaupunginkanslian digitalisaatioyksikkö, Stadin HR ja viestintäosasto tukivat kriisijohtamisessa onnistumista kriittisillä tavoilla. Kokonaisvaltaisesta otteesta hyötyi koko kaupunkiorganisaatio, mutta ennen kaikkea siitä hyötyivät kaupunkilaiset. Maailman toimivimman kaupungin perusta teki meistä vahvempia tämänkin kriisin edessä.

On paikallaan todeta, että mikään edellä mainituista ei olisi ollut mahdollista ilman kaupungin vastuullisesti ja pitkäjänteisesti hoidettua taloutta. Saimme strategiakauden alussa kaupungin hoitoomme taloudellisesti vahvana. Viimeisen neljän vuoden aikana olemme pystyneet rakentamaan kaupungille suunnan, toteuttamaan visiotamme, investoimaan poikkeuksellisen paljon kaupungin kestävään kasvuun sekä tekemään useita uusia päänavauksia niin uudistuvien palveluiden kuin uudistuvan organisaation osalta. Tästä huolimatta veroprosenttimme on nyt

alhaisempi kuin se oli vielä neljä vuotta sitten ja meillä on kaupunkilaista kohden vähemmän velkaa kuin meillä oli strategiakauden alussa.

Keskeinen kysymys tietenkin on, millaisena kotina Helsinki näyttäytyy kuluneiden neljän vuoden jälkeen. Mitä Helsinki voi jatkossa olla vielä enemmän, kuin se on jo tänä päivänä.

Olen pormestarina puolustanut Helsinkiä ja Helsingin strategiaa niin hyvin kuin suinkin olen osannut ja pystynyt. Muutamien kuukausien kuluttua tämä pormestarin rooliin erottamattomasti kuuluva työ siirtyy seuraavalle. Ja sitten taas joskus myöhemmin seuraavalle. Olen pyrkinyt johtamaan kaupunkia siten, että se siirtyy seuraaville vastuunkantajille jotain uutta oivaltaneena ja vielä paremmassa kunnossa kuin sen itse sain.

Uskon, että tämän kauden aikana luodulle pohjalle on hyvä rakentaa. Monet strategiset tavoitteet ovat muuttuneet kaupunkiorganisaation arkipäiväksi, jonka suuntaa tulevat kaudet tuskin muuttavat. Toimintakulttuuri ja siihen kiinteästi liittyvä yhteys maailmaan ja sen muutokseen jäävät elämään ja kantavan hedelmää myös tulevina vuosina.

Hyvä strategia on välttämätön pohja, mutta sen onnistumiselle kriittistä on vahva johtajuus. Mandaatti johtajuudelle saadaan kaupunkilaisilta, strategialle kaupunginvaltuutolta, onnistumisen edellytykset kaupungin organisaatiosta, luotettava arvio onnistumisesta vasta jälkipolville. Tärkeintä on uskoa Helsinkiin ja helsinkiläisiin, pitää tavoite kirkkaana mielessä ja katse horisontissa.

Jan Vapaavuori
pormestari

Muutokset toimintaympäristössä

Vuonna 2017 strategiassa tunnistettiin keskeisinä kaupungin toimintaan vaikuttavina globaaleina muutosvoimoina ilmastonmuutos, digitalisaatio, kaupungistuminen, ikääntyminen ja kasvava segregatio. Paikallisen toimintaympäristön muutoksen osalta tunnistettiin edelleen jatkuvat muutostekijät, kuten väestön kasvu erityisesti lasten, nuorten ja vanhusten osalta, Sote- ja maakuntauudistus sekä palvelutarpeen muutokseen vastaaminen. Terveydellisistä eroista väestöryhmittäin ja alueittain oltiin huolissaan myös nyt päättyvän strategiakauden alussa. Suurin osa helsinkiläisistä voi hyvin, mutta terveyteen ja elinoloihin liittyvät ongelmat ovat koronakriisin myötä kiihdyttäneet kasautumistaan. Vuonna 2017 ennustettiin ympäristökysymysten roolin ja merkityksen kasvavan kuten myös strategiakauden päättyessä 2021. Strategia pyrki vastamaan globaaleihin ja paikallisiin muutosvoimiin viiden osa-alueen kautta. Tavoitteena oli poikkeuksellisesti kokonaisvaltainen toiminnan ja toimintakulttuurin kehittyminen, joka mahdollistaisi Helsingin kestävä kasvun ja kilpailukykyyn muutosten ristipaineessa ja kasvavassa kansainvälisessä kilpailussa.

Strategiakauden aikana toimintaympäristön muutos on kehittynyt osittain oletetusti, mutta globaali pandemia toi siihen myös huomattavia, ennakoimattomia muutoksia. Koronakriisin myötä sosiaalinen ja terveydellinen eriytyminen on jatkunut, erityisesti nuorten pahoinvointi lisääntynyt ja taloudellinen epävarmuus on kasvanut. Talouden ennustettavuus on edelleen koronakriisin

vaikutuksesta heikko. Työllisyysnäkökymät eivät ole hyvät.

Helsingin erityispiirteet, esim. verrattain nuori väestö, kansainvälinen ja monikulttuurinen, monipuolinen elinkeinorakenne ja palveluvaltaisuus ovat sekä suojanneet että altistaneet koronaepidemian taloudellisille ja sosiaalisille vaikutuksille. Helsingin vetovoimaisuudessa on hetkellisiä häiriöitä kriisin johdosta, mutta toistaiseksi ei ole merkkejä pysyvämmästä muutoksesta. Koronaepidemian arvioidaan suhteellisesti heikentäneen kaupungin ennestään vahvan veropohjan kasvunäkymiä. Koronaan sairastumisten lisäksi merkittävimmät vaikutukset kohdistuvat kriisin jälkeen erityisesti lasten ja nuorten oppipolkuihin ja hyvinvointiin sekä jo ennen kriisiä kärsineisiin väestöryhmiin tulee kiinnittää huomiota. Työmarkkinoilla varsinkin osa palvelusektorista (erit. matkailu- ja ravintola-ala) sekä kulttuuri- ja tapahtuma-ala ovat ongelmissa. ICT-, teknologia ja asiantuntijapalveluiden työllisyys on sen sijaan kasvanut.

Maailmantalouden palautuminen koronakriisin jälkeen on alkanut, mutta sen kulkua on edelleen vaikeaa ennustaa. Koronakriisi myös nopeutti jo alkaneiden globaalien muutosten kehittymistä. Esimerkiksi digitalisaation nopeutuminen, verkkokaupan lisääntyminen ja etätö tulevat olemaan edelleen kehittyviä trendejä. Lisäksi ilmastokriisin vastainen taistelu ei ole edennyt odotetusti. Maailman eriarvoistuminen ja YK:n Agenda 2030 tavoitteiden karkaaminen ovat keskeisiä muutosvoimia seuraavalle strategiakaudelle siirryttäessä.

Johdanto

Helsingin kaupunginvaltuuston 2017 hyväksymän kaupunkistrategian otsikko on Maailman toimivin kaupunki. Tätä visiota peilaavat kaupunkistrategian viisi päätavoitetta, joiden kautta maailman toimivinta kaupunkia luodaan. Strategian mukaan toimivaa kaupunkia rakennetaan luottamuksen varaan. Kaupungin strategisena tavoitteena on tehdä jatkuvasti kaikki hieman paremmin, jotta helsinkiläisten elämä olisi mukavampaa ja vaivattomampaa. Toimiva kaupunki tulisi näkyä konkreettisina tekoina ja arkea helpottavina asioina ihmisten jokapäiväisessä elämässä. Toimiva kaupunki on Helsingille reitti edistyksellisen arjen luomiseen.

Näiden tavoitteiden arviointi pohjautuu viiden päätavoitteen arviointiin hyödyntäen näiden pohjalta kaupunginhallituksessa hyväksytyjä noin 50 seuraavan tason tavoitetta ja näihin liittyviä noin 140 mittarin kokonaisuutta. Mittariston perusteella onnistumisen ja vaikuttavuuden arviointi tarjoaa pohjan laadulliselle arvioinnille.

Itse vision onnistumisesta on mahdotonta mitata aukottomasti, mutta mittareiden pohjalta tehdyn arvioinnin perusteella strategian toteutuksessa korostuvat ainakin seuraavat onnistumiset ja kehityskohtat.

Kestävän kasvun turvaamisessa on hyvää tavoitteen mukaista kehitystä kaupunkira-

kenteen ja asumisen kehittämisessä sekä päästövähennyksissä. Kehityskohtia ovat keskustan ja alueiden elinvoimaisuuden kehitys sekä päästövähennysohjelman suuremmat kokonaisuudet.

Uudistuvissa palveluissa on edistystä peruspalvelujen asiakaslähtöisyydessä mm.: varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen lähipalvelujen opinpolku, ikääntyneiden kotiin vietävät ja kotona asumista tukevat palvelut, liikkumisen edistäminen. Myös digitalisaatio on edennyt kiihtyvällä tahdilla.

Vastuullisessa taloudenpidossa valtuustokauden alku eteni tuottavuustavoitetta lukuun ottamatta suunnitellusti. Koronakriisin vaikutus tilanteeseen muuttaa mahdollisuuksia onnistua talouden tavoitteissa ja lainakanta uhkaa kasvaa huolimatta siitä, että aiempien vuosien vastuullinen taloudenpito loi kaupungille pohjaa selvitä myös kriisitilanteessa suhteellisen hyvin.

Vaikuttavammissa edunvalvonnassa toimintamallia, vaikuttavuutta ja kaupunkitason koordinaatiota on edistetty. Kaupunkien yhteistyötä valtakunnallisesti on merkittävästi tiivistetty. Helsingin kansainvälisen profiilin nostamisessa on onnistuttu. Kehityskohteena on edunvalvonnan toimintatavan vakiinnuttaminen ja vauhdittaminen nopeasti muuttuvassa toimintaympäristössä.

Tiivistelmä keskeisistä opeista ja kehityskohteista

Maailman toimivin kaupunki –ajattelussa päivä päivältä parempi Helsinki on keskiössä. Huomattavan suuren hallintouudistuksen jäljiltä ja kaupungin modernisoinnin näkökulmasta toimivan kaupungin kehittämisessä keskeinen toimintakulttuurin muutos on edennyt asiakaslähtöisempään suuntaan. Puolivälisarvioinnissa tunnistettu työkalukulttuurin kehittämisen tarve ja sen mukaiset toimenpiteet näkyvät myös tuloksissa positiivisesti. Henkilöstön mukaan strateginen uudistuminen ja johtaminen ovat kehittyneet ja henkilöstön työhyvinvointi sekä kokemus johtamisesta, ja kaupungin uudistumisesta ovat parantuneet strategiakauden edetessä. Yhteistyön kehittäminen kaupunkiorganisaation sisällä vaatii kuitenkin vielä toimenpiteitä. Koronakriisi on kiihdyttänyt monia aiemmin alkaneita kehityskulkuja ja lisännyt kaupungin toiminnassa samanaikaisesti strategisuutta sekä nopeampaa ja kettenämpää toimintatapaa. Tämä on näkynyt toimialojen ja keskushallinnon yhteistyössä kriisin johtamisessa sekä mm. nopeassa tavassa tuottaa uusia kaupunkilaisten tarpeisiin vastaavia palveluita (esim. koronatilannekuva, Helsinki Apu, maskien jako, Senaattorin kesäterassi jne.). Mittareista asukkaiden halukkuus suositella Helsinkiä kasvoi syksyn 2019 mittauksesta kevääseen 2020 Helsinki-barometrissa.

Kestävän kasvun turvaamisessa asuminen, liikenne- ja palveluratkaisujen, kaupunkira-

kenteen, energiatehokkuuden ja päästöjen osalta on edetty oikeaan suuntaan, ja näitä tukevat pääosin myös mittarihavainnot. Kaupunkirakenteen mittareissa vuonna 2020 uusia asukkaita on sijoittunut suhteellisesti enemmän raideliikenteen piiriin eli kehitys on tavoitteen mukaan tiivistyvää. Koronakriisi on vaikuttanut merkittävästi liikkumistarpeisiin, joten esim. työmatkaliikkumisen kulkumuoto-osuuden kehitystä on vaikea arvioida.

Kestävässä kasvussa yleinen taloustilanne ja erityisesti palvelualueiden haasteet, työttömyys ja keskustan elinvoima aiheuttavat merkittäviä epävarmuuksia. Hyvinvointiin liittyvä eriytyminen, polarisoituminen väestöryhmien välillä ja kaupunginosien välinen segregatio, muodostavat merkittäviä uhkakuvia. Alueiden eriytymistä kuvaavat mittarit osoittavat kokonaisuutena eriytyneen jatkuvan. Kaupungin nopeista toimista huolimatta, koronakriisi lisää ainakin hetkellisesti hyvinvoinnin ongelmia niin lasten ja nuorten, ikääntyneiden kuin aikuisväestön kohdalla. Harrastustoimintaa on edistetty, mutta kaupunkiyhteisissä tavoitteissa ja laajemmissa vaikuttavissa toimenpiteissä nuorten hyvinvoinnin varmistamiseksi on viimeistään koronakriisin myötä runsaasti tehtävää. Liikkumisen merkitys kansanterveydellisenä kysymyksenä on strategiakaudella ymmärretty selkeästi laajemmin. Liikkumisen mittareissa on monen suuntaista kehitystä eri väestöryhmissä. Kyselytutki-

Kaupunkistrategian painopisteet

muksissa liikkuminen vaikuttaa lisääntyneen, mutta todelliseen liikkumiseen perustuvista mittauksista ei saada asialle täyttä tukea.

Strategiamittareissa erityisten lasten ja nuorten sosiaalisen ja psyykkisen hyvinvoinnin mittareiden kehitys on huolestuttavaa. Mielialaongelmien ja yksinäisyyden kahdeksasta mittarista seitsemässä oli negatiivinen kehitys vuoden 2019 mittauksessa.

Kaupungin palvelutoiminnan kehittämässä on edetty kaupunkistrategian tavoitteiden mukaisesti ja asiakaslähtöisyyttä lisäten. Hyviä onnistumisia on mm. sosiaali- ja terveystalouden sekä kasvatuksen ja koulutuksen yhtenäisissä palvelu- ja hoitoketjuissa. Digitalisaatio on edennyt kiihtyvällä vauhdilla, joka on mahdollistanut mm. ennakoivien asiakaspalveluiden ja tietopohjaisuuden nopean lisäämisen.

Muutamia keskeisiä nostoja 2017-2021 strategiakaudesta keskushallinnon ja toimialojen arvioinneista uudistuvista palveluista:

- Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen lähipalvelut muodostavat yhtenäisen opinpolun, asiakaskokemuksen mittaus jatkuvan parantamisen pohjana. Yksikkökustannukset saatu lähelle muiden suurten kaupunkien keskiarvoja.
- Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalla Oodi valmistui lähikirjastoja vaarantamatta ja on viitoittanut tietä nykyaikaisen palvelumuotoilun edelläkävijänä. Etsivä ja jalkautuva nuorisotyö on laajentunut ja nuorisotyössä on tietoperustainen positiivisen diskriminoinnin-malli. Tilojen avaamista kaupunkilaisten käyttöön on jatkettu Varaamoa kehittämällä. Palveluja on rohkeasti uudistettu koronatilanteessa, mm. etäpalvelut ja Helsinki-apu.

Liikkumisen edistämistä on tehty kaupungissa laajamittaisessa yhteistyössä. Merellisyden kaupunkiyhteisyyttä on parannettu. Kaupunkiympäristön toimialalla asuntotuotantotavoitteissa on pysytty.

- Hiilineutraali Helsinki luonut hyvän pohjan kaupungin 2035 hiilineutraalisuustavoitteen saavuttamiselle. Tärkeää on keskittyä isoihin päästövähennyskohteisiin ja pyrkiä muuttamaan kaupungin perustoimintaa sellaiseksi, että hiilineutraalius on perustekemisen ytimessä. Liikenneverkon kehittäminen ja kestävien kulkumuotojen suunnittelu on edennyt tavoitteiden mukaisesti. Eläviä omaleimaisia ja turvallisia kaupunginosia on edistetty mm. täydennysrakentamista ja asemanseutuja kehittämällä. Katutöiden työmaa-aikaisten haittojen vähentäminen vaatii edelleen pitkäjänteistä ja systemaattista kehittämistyötä.
- Sosiaali- ja terveystoimialalla asukkaiden ja asiakkaiden osallisuutta kehittämisessä on vahvistettu ja asiakaspalautetta on kerätty ja hyödynnetty systemaattisesti myös korona-aikana. On käynnistetty useiden palvelu- ja hoitoketjujen kehittäminen ilmiöpohjaisesti. Sähköisiä palveluja on otettu käyttöön ja käyttöä lisätty laajasti. Toimintakulttuurin muutokset ja uusien toimintamallien juurtuminen edellyttävät pitkäjänteistä työtä. Koronapandemia ja taloudellinen tilanne vaikeuttavat useiden kehittämisprosessien etenemistä ja toimeenpanoa. Kehittämistyöstä huolimatta asiakasmäärät ja tarpeet kasvavat edelleen vammaispuolella ja lastensuojelussa.
- Keskushallinnossa yhteistyötä kaupungin yhteisten toimintojen ja palveluiden kesken (mm. viestintä, budjetointi, digitalisaatio ja HR) on kehitetty yhteistyössä kanslian ja toimialojen välillä. Omaisuudenhallinnassa ja toimitilastrategiassa on edetty, mutta tilojen saatavuuteen, terveellisyys- ja turvallisuuteen liittyy edelleen haasteita. Kaupungin digitalisaatio-ohjelma on edennyt ja vuoden 2021 alusta kaupungin digi-

taallinen perusta on organisoitu yhdeksi kokonaisuudeksi osaksi uutta strategiaosastoa ja tämän digitalisaatioyksikköä. Aluerakentamisen ohjaus on mahdollistanut asuntotuotannon korkean tason ja uusi AM-ohjelma on hyväksytty valtuustossa. Kaupungin työvoiman saatavuus on edelleen ongelma, vaikka työvoiman tarjonta on työttömyyden kasvaessa lisääntynyt.

- Elinkeinoon ja työllisyyteen liittyen kasvuyrittäjyyden tukeminen on edistynyt mm. Maria01 –konseptin ja yrityshautomotoimintojen kehittämisen myötä. Työllisyshoidon osalta on kehitetty palvelupolkuja koulutukseen ja työelämään. Strategiakaudella valmisteltiin ja käynnistettyyn työllisyyden kuntakokeilu, joka lisää huomattavasti kaupungin vastuuta työllisyshoidosta. Koronakriisi kasvatti erityisesti nuorten ja vieraskielisten työttömyyttä.

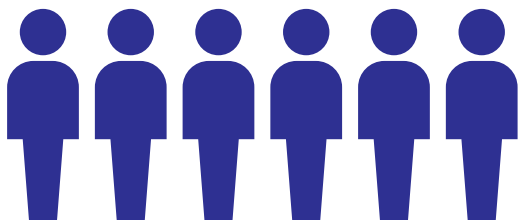
Vastuullisen taloudenpidon tavoitteen osalta valtuustokauden alkupää eteni suunnitellusti tuottavuustavoitetta lukuun ottamatta. Toimintamenojen kasvu on ollut strategiataavoitetta suurempaa ja talousarviot ovat ylittäneet tavoitetason jo päätöshetkellä. Koronakriisin myötä tuottavuustavoitteet ovat yhä tärkeämpiä talouden vakauttamiseksi. Kaupungin aiempi vastuullinen taloudenpito mahdollisti kaupungille palvelutuotannon ylläpitämisen ja mahdollisuuden investointeihin myös koronakriisin keskellä.

Vaikuttavammassa edunvalvonnassa Helsingin näkyvyys ja vaikuttavuus on kasvanut sekä kansallisesti että kansainvälisesti. Vahva brändi ja kasvanut näkyvyys ovat sekä kansallisia että kansainvälisiä onnistumisia. Helsinki on kansallisesti vaikuttanut vahvemmin mm. C21-verkoston ansiosta. Kansainvälisesti on tehty yhteistyötä niin YK:n kuin yhdysvaltalaisen Bloombergin -säätiön kanssa. Tavoitetta globaalissa kilpailussa pärjäämisestä on toteutettu myös kansainväliseen toimintaan osallistumisen lisäämisellä kaupunkiorganisaatiossa laajemmin.

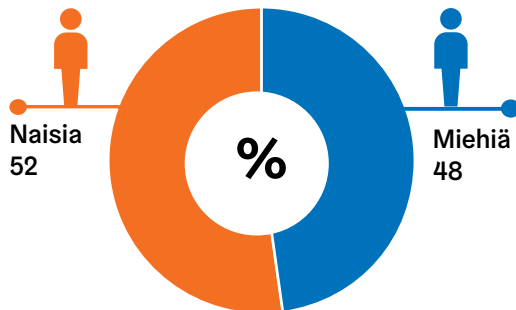
Tällaisia me helsinkiläiset olemme

Asukkaita

31.12.2020: 656 920
31.12.2017: 644 788

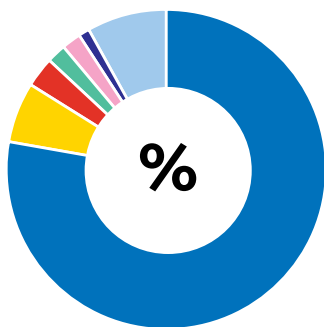

Sukupuolittain*

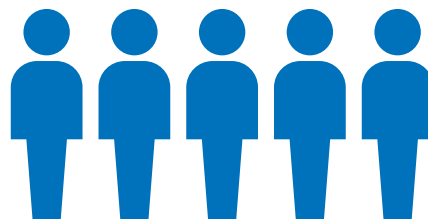

*Ei merkittävää muutosta strategiakauden alkuun verrattuna

Äidinkieli

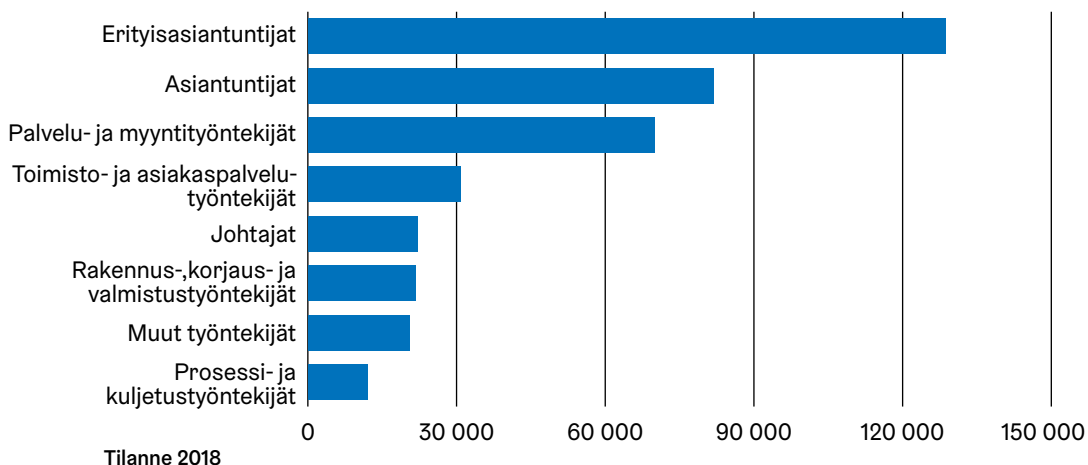

● Suomi ● Ruotsi ● Venäjä ● Somali
● Viro ● Englanti ● Muut

25–64 –vuotiaista
52 prosenttia
on suorittanut
korkeakoulututkinnon

Työpaikat ammattiryhmittäin

Yksityiskohtainen tarkastelu strategian keskeiseen tavoiteasetantaan perustuen

Pääotsikoiden alla on teemoittaiset yhteenvedot. *Kaupunkistrategian suorat lainaukset ovat kursivilla.*

Maailman toimivin kaupunki

Helsingin visiona on olla maailman toimivin kaupunki. Tällä se luo parhaat urbaanin elämän edellytykset asukkailleen ja vierailijoilleen. Kaupungin strategisena tavoitteena on tehdä jatkuvasti kaikki hieman paremmin, jotta helsinkiläisten elämä olisi mukavampaa ja vaivattomampaa. Helsinki haluaa olla päivä päivältä parempi.

Maailman toimivin kaupunki -visio on kaupunkistrategian kärkenä kunnianhimoinen ja laaja-alainen. Se kattaa koko kaupunkistrategian ja kaupungin toiminnan kaikki osa-alueet. Visiolauselman toteutumisen arviointia voi tehdä tämän yhteenvetomuistion kokonaisuuden pohjalta, sekä peilaamalla eri mittarien yhteisvaikutuksiin. Yksittäisillä mittareilla katsottuna ymmärrys vision toteutumisesta jää kuitenkin vajaaksi. Vision onnistumista tulisi peilata kaupungin laaja-alaiseen kehittymiseen, modernisaatioon, toimintakulttuurin kehittymiseen, kykyyn onnistua keskeisissä tavoitteissa ja kaupungin ydintehtävässä Viime kädessä vision onnistumisen mittarina toimii kaupunkilaisen mielikuvan kaupungin toimivuudesta ja Helsingin menestys kaupunkien välisessä kilpailussa.

Kansainvälisesti orientoituneena metropolina Helsinki palvelee myös muualta tulevia.

Kaupungissa on lisätty kansainvälisiä koulu- ja varhaiskasvatuspaikkoja. Kielten opetusta on lisätty. Englanninkielisiä palveluja on kehitetty. International House Helsinki-toimintaa on jatkettu. Kansainvälisen tason tapahtumallisuutta on kehitetty.

Elävä ja kiehtovasti omaperäinen kaupunki

Elävää ja omaperästä kaupunkia on toteutettu parantamalla mm. tapahtumien kokonaisuutta; on luotu suurhanke- ja suur-tapahtumakoordinaatio, tapahtumien tiekartta, sujuvoitettu luvitusta ja perustettu Tapahtumasäätiö, joka vastaa kaupungin omien tapahtumien kehittämisestä. Kasvuyritysekosysteemiä on kehitetty kokonaisuutena, jossa on toteutettu Slush-yhteistyö ja Startup-toiminta, International House Helsinki, Maria 01, tuleva Maria Campus ja Meilahden kampus. Yksityisen sektorin työpaikkojen kasvu ylitti tavoitteen valtuustokauden ensi vuosina ja tämä on osaltaan vahvistanut kaupunkia vastaanottamaan ko-

ronakriisiin. Edelleen jatkuvia ongelmia, joita koronakriisi kärjistää ovat pitkäaikaistyöttömyys ja nuorten työttömyys sekä segregatio ja syrjäytyminen.

Elävä kaksikielisyys on Helsingin rikkaus.

Kaupunginhallituksen nimeämä kaksikielisyystoimikunta on työskennellyt kaksikielisuuden edistämiseksi. Kaupunginhallitus käsitteli toimikunnan raportin 24.2.2020 ja ohjeisti kaikkia toimialoja laatimaan kielisuunnitelmat kielellisten palvelujen ja riittävän henkilökunnan kielitaidon kehittämiseksi.

Helsinki vauhdittaa toteuttamiskelpoisten suurhankkeiden etenemistä ja panostaa kulttuurin ja urheilun suur tapahtumien sekä kongressien houkutteluun ja luomiseen. Helsinki panostaa matkailun edistämiseen ja kannustaa kaikkia kaupungin vetovoimaisuutta edistävien ideoiden kehittelyyn.

Suurhankkeiden ja suur tapahtumien kaupunkitasoisen koordinaation varmistamiseksi ja päätöksenteon nopeuttamiseksi perustettiin koordinaatioryhmät vuonna 2018. Tavoite päätöksenteon suoraviivaistamisesta ja paremmasta tiedonkulusta kaupungin sisällä on pääosin toteutunut. Lisäksi kaupunki perusti uuden Tapahtumasäätiön vuonna 2018. Säätiöön yhdistettiin aiempi Helsingin juhla viikkojen säätiö sekä Helsinki Marketingin tapahtumatoiminnot, ja säätiö tuottaa nyt Helsingin juhla viikkoja, Lux Helsinkiä, Helsinki-päivää, Helsingin uudenvuoden juhlaa, Silakamarkkinoita ja Tuomaan markkinoita. Säätiö kehittää Helsingistä entistä toimivampaa ja vetovoimaisempaa tapahtumakaupunkia. Kaupungille on hyväksytty 2019 tapahtumien tiekartta, jonka kautta priorisoituja tapahtumallisuuden kehitystoimenpiteitä jatkuvasti edistetään. Toi-

menpiteenä on tuotettu yhteiset kriteerit suur tapahtumien hausta ja niihin osallistumisesta. Lisäksi tapahtumaien luvituksen prosessia on suoraviivaistettu ja yleistä viestintää ja yhteistyötä tapahtumajärjestäjien kanssa tiivistetty.

Koronakriisi vaikutti huomattavasti matkailun kehittymiseen Helsingissä. Matkailijoiden yöpymiset Helsingissä vähenivät vuonna 2020 -64 % vuodesta 2019, jolloin yöpymisiä rekisteröitiin lähes 4,5 miljoonaa. Kongresseja järjestettiin vuonna 2019 yhteensä 395, mikä oli 66 enemmän kuin vuonna 2018. Kongressivieraiden määrä kasvoi vajaasta 47 tuhannesta runsaaseen 84 tuhanteen. Vuoden 2020 tilastot valmistuvat keväällä 2021.

Matkailun volyymin kansainvälisinä vertailukohtina käytetyissä Tukholmassa ja Kööpenhaminassa vuoden 2020 kehitys oli hyvin samankaltainen kuin Helsingissä eli supistui yli 60 prosenttia edellisestä vuodesta.

Vuonna 2021 Helsinki yhdisti Helsinki Business Hubin ja Helsinki Marketingin toiminnot uuteen Helsinki Partners kaupunkimarkkinointi- ja invest-in-yhtiöön, jonka tehtävänä on edistää kaupungin kestävä kasvua, investointien, yritysten, osajien ja vierailijoiden houkuttelua, kaupungin kansainvälistä myyntiä ja markkinointia sekä kansainvälisen tunnettuuden ja brändin rakentamista. Samassa yhteydessä kaupunginkanslian elinkeino-osastolle perustettiin uusi matkailuyksikkö, jolle keskitettiin vahva matkailun destination management -kehitystehtävä.

Helsingin tavoitteena on olla Euroopan kiehtovimpia sijaintipaikkoja uutta luovalle startuptoiminnalle ja houkuttelevin osamiskeskittymä yrityksille ja yksilöille, jotka haluavat tehdä maailmasta paremman paikan.

Helsinki tiivisti entisestään yhteistyötä Slush-kasvuyrityskonseptin kanssa.

Helsinki jatkoi kasvuyritysekosysteemin kanssa tehtävää yhteistyötä mm. seuraavissa teemoissa: XR, peliala, terveys ja hyvinvointi, koulutusteknologia ja kestävä ratkaisut. Slush ja NewCo Helsinki ovat tehneet myös startup-ekosysteemiin liittyvää tutkimusyhteistyötä. Slushin kanssa toteutettiin yhteiskampanja ”4 Reasons”, joka toi

kasvuyrittäjyyttä esille keinona ratkaista maailman merkittäviä ongelmia. Omalla kampanjateemalla ”A worklife Worth Living” viestittiin kaupungin tarjoamasta kärki-luokan elämänlaadusta sekä toimivuuden kautta syntyvästä työelämän ja vapaaajan tasapainosta.

Vuonna 2020 julkaistiin yhdessä hollantilaisen Dealroom-yhtiön kanssa avoimeen dataan perustuvatietokanta pääkaupunkiseudun startup-yrityksistä. Tavoitetta tukee yleinen kansainvälistyminen ja englanninkielisten koulu- ja päiväkotipaikkojen tarjonta.

Lue lisää:

Helsingillä useita valtteja startup-kaupunkien mittelössä – kärjessä toimivuus sekä maailman paras työn ja vapaa-ajan tasa-paino <https://www.hel.fi/uutiset/fi/kaupunginkanslia/helsingilla-useita-valtteja-startup-kaupunkien-mittelossa> (hel.fi 21.11.2019)

Dealroomin ja Helsingin avoimeen dataan perustuva tietokanta pääkaupunkiseudun startup-yrityksistä <https://helsinki.dealroom.co/intro>

Maria 01 sivut <https://maria.io/>
Health Incubator Helsingin sivut <https://healthincubatorhelsinki.com/>

Katso lisää:

A Worklife Worth Living https://www.youtube.com/watch?v=D2_qv4nYxtI

Elinkeinopolitiikan tavoitteena on, että yksityisen sektorin työpaikkamäärä kasvaa pitkällä aikavälillä vähintään yhtä nopeasti kuin asukasluku. Maria 0-1 alueen kehittämistä Pohjois-Euroopan suurimmaksi kasvuyrityskampukseksi jatketaan ja Meilahden kampuksen asemaa kansainvälisesti merkittävänä terveysalan innovaatio- ja liiketoimintaympäristönä vahvistetaan.

Yksityisen sektorin kokoaikaisten työpaikkojen määrän kasvu suhteutettuna asukasluvun kasvuun oli vuonna 2017 +2,43 %, vuonna 2018 +3,48 % ja vuonna 2019 +1,13 % (ennakkotieto).

Ennakkotiedon mukaan koronavuonna 2020 työpaikkoja menetettiin noin prosentin verran edellisvuodesta. Kuitenkin näkyvä yritysten lukumäärän kasvun osalta muodostui positiiviseksi. Pitkäaikaistyöttömyys on ollut vaikea ongelma, johon on tartuttu mm. asiakastiedon hyödyntämisen kautta. Helsingissä työttömien osuus työvoimasta oli tammikuun 2021 lopussa 14,1 %. Työttömyysaste oli 5,0 prosenttiyks-

sikköä korkeampi kuin viime vuoden tammikuussa. Pitkäaikaistyöttömien määrä kasvoi Helsingissä 51 % vuoden takaisesta. Pitkäaikaistyöttömänä oli tammikuun lopussa Helsingissä 15 922, mikä oli 5 361 henkilöä enemmän kuin vuosi sitten. Alle 25-vuotiaiden työttömien määrä kasvoi Helsingissä 101 % vuoden takaisesta ja 25–29-vuotiaiden 88 %. Nuorten työttömien määrä on kasvanut muita ikäryhmiä enemmän.

Työllisyyttä edistäviä palveluita on suunnattu erityisesti ryhmiin, joiden osallistuminen työmarkkinoille on vähäisintä. Nuorten Ohjaamo-toiminnan aktiivisuus kasvoi kaksinkertaiseksi vuodesta 2016 vuoteen 2019. Muita uusia palvelupolkuja kehitettiin mm. nuorten urapalveluissa ja opinto-ohjauksessa TYP palveluihin. Strategiakaudella valmisteltiin ja käynnistettiin työllisyyden kuntakokeilu 1.3.2021, joka lisää huomattavasti kaupungin vastuuta työllisyydenhoidosta.

Vanhaan sairaalarakennukseen vuonna 2016 perustettu Maria 01 on parhaillaan laajentumassa Euroopan suurimmaksi startup-kampukseksi

Maria 01:n taustalla ovat Slush-tapahtuman omistava Startup-säätiö, Helsingin Uusyrityskeskus sekä Helsingin kaupunki. Helsinki käynnistää ja tukee hautomotoimintaa etenkin kasvualoilla sekä aloilla, joilla on merkittävä vaikutus kaupungin toimintaan.

Maria Campuksen asemakaavanmuutos on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 9.9.2020.

Helsingin ensimmäinen terveysalan yrityshautomo Health Incubator Helsinki käynnistyi onnistuneesti Meilahden kampuksella keväällä 2020. Health Incubator on yhdistelmä esihautomo- ja hautomopalveluja, jotka tarjoavat pitkäjänteistä tukea

varhaisen vaiheen tiimeille ja räätälöityä palvelua pidemmälle ehtineille startupeille. Lisäksi tiimeille ja yrityksille tarjotaan asiantuntija-apua liiketoimintaidean arvioimiseen ja skaalaamiseen sekä toimisto- ja yhteistyötiloja.

Meilahden kampuksen kehittäminen on edennyt Laakson yhteissairaalan asemakaavaehdotuksen hyväksymiseen kaupunkiympäristölautakunnassa 24.11.2020.

Hallitulla rytminmuutoksella nopeampaan ja ketterämpään toimintakulttuuriin

Kaupungin toimintakulttuurissa on parannettu niin johtamista, yhdessä tekemisen kulttuuria, kuin palveluprosessejakin. Asukastyytyväisyyden tuloksia ovat mm. että suositteluhaluukkuus Helsinkiin asuinpaikana on kasvanut ja asukkaiden tyytyväisyys alueiden ylläpitoon on parantunut. Asukkaiden osallisuuden mahdollisuudet ovat laajentuneet. Johtamisen tulokset henkilöstökyselyissä ovat parantuneet. Digitalisaation kehittäminen on edennyt, mutta sähköisissä palveluissa ja prosessien tehostamisessa digitalisaation avulla on edelleen tehtävää. Ketteryyden näkyvyys elinkeinoelämälle päin ja yritysystävällisyys edellyttävät edelleen kehittämistä. Henkilöstökokonaisuudessa työnantajakuva ja työhyvinvointi vaativat edelleen kehittämistä. Kaupungin sisällä yksiköiden horisontaalinen yhteistyö on tärkeä parantamisalue.

Kaupungille muodostettiin valtuustokauden alussa uusi johtoryhmä, joka on vienyt eteenpäin toimintamallien uudistamista ja kaupunkistrategian mukaisia kehittämiskohteita kaupunkitasolla. Suurhankkeille ja suurtahtumille on perustettu oman koordinaatioryhmät. Lisäksi useille keskeisimmille hankkeille on perustettu kaupunkiyhteisiä koordinaatioryhmiä.

Konkreettisia kaupunkiyhteisiä koordinaation parantamistoimenpiteitä on ollut esim. päiväkotien lupa- ja tilaprosessi.

Kaupungin toiminnan ja toimintatapojen sujuvuuden ja asiakaslähtöisyyden varmistamisessa valtuustokaudella on hyödynnetty lean-menetelmää kolmella osa-alueella: kaupunkitasoisten palveluprosessien leanaus, osaamisen kehittäminen ja leanin toimintatavan juurruttaminen. Kaupungissa on kaupunkitasoisesti leanattu 11 prosessia ja kehitetty osaamista koko kaupungille suunnatun verkko-oppimisen kautta kuin myös valmennusta eri kohderyhmille. Leanin jalkauttamisen tueksi on tehty kaupunkitasoinen lean-konsultoinnin puitesopimus ja lean on yhdistetty kaupungin kehittämismenetelmiin (Kehmet). Seuranta- ja mittauskulttuurin käyttöön-otossa on ollut jonkin verran haasteita.

Kaupungin jatkuva omien toimintamallien kehittäminen ja ketterä uusiutuminen ovat vahvin tae kaupungin palvelulupausten lunastamiseksi, vireän kaupunkielämän ylläpitämiseksi ja kaupungin kansainvälisen vetovoiman vahvistamiseksi.

Sosiaali- ja terveystoimessa katsotaan strategian kaupunkiyhteisten hankkeiden edistäneen yhteistyötä, toimintakulttuurin muutosta ja uusien toimintamallien käyttöönottoa.

Koronakriisi on vakavuudestaan huolimatta edistänyt uusien toimintamallien käyttöönottoa. Kaupungin kriisijohtamismalli käynnistettiin nopeasti ja sitä sovellettiin uuteen tilanteeseen. Digitalisaatio on edennyt kriisin aikana ja tarjonnut mahdollisuuden nopeuttaa digitalisaatio-ohjelman mukaista kehittämistä.

Lupaprosesseja on kehitetty. Kriisinhoito on vauhdittanut strategista ennakkointia ja samaan aikaan nopeampaa ja ketterämpää toimintakulttuuria ja asioihin yhdessä tarttumista.

Lue lisää:

Helsingin kaupungin koronasivut

<https://www.hel.fi/helsinki/korona-fi/>

Lisätietoa Helsingin digitalisaatio-ohjelmasta <https://digi.hel.fi/>

Helsingin tuottama data on maailman käytettävintä ja käytetyintä kaupunkidataa vuoteen 2025 mennessä <https://www.hel.fi/uutiset/fi/kaupunginkanslia/helsingin-tuottama-data-on-maailman-kayttavinta> (hel.fi 17.6.2020)

Senaatintorin kesän satoa: 400 000 kävijää, 250 työpaikkaa, yli 2 000 Instagram-julkaisua <https://www.hel.fi/uutiset/fi/kaupunginkanslia/senaatintorin-kesan-satoa> (hel.fi 16.9.2020)

Katso lisää:

Pääkaupunkiseudun koronakoordinaatio-ryhmän tiedotustilaisuudet Helsinki-kanavalla https://www.helsinkikanava.fi/fi_FI/web/helsinkikanava/player/folder/serie?assetId=99502886&seriesId=81837802

Asukas- ja käyttäjätyytyväisyys on kaupungin tuloksellisuuden keskeisimpiä mittareita.

Helsingin asukkaiden halukkuus suositella Helsinkiä asuinpaikkana, ns. nettosuositteluindeksi, kohosi vuonna 2020 kolmella indeksipisteellä verrattuna edelliseen vuoteen.

Kaupungin toimivuus on parantunut. Valtakunnallisen Yhdyskuntatekniset palvelut tutkimuksen mukaan helsinkiläiset ovat entistä tyytyväisempiä liikennealueiden ylläpitoon, katujen puhtauteen ja siisteyteen, katujen, jalankulku- ja pyöräteiden kuntoon sekä puistojen ja lähimetsien hoitoon.

Katutöiden työmaa-aikaisten haittojen vähentämisessä on ollut suuria haasteita. Katutöiden viestintää on parannettu.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla asiakaskokemustietoa on kerätty systemaattisesti kaikissa kasvatus- ja koulutussektorin asiakasryhmissä. Asiakkaiden kokonaistyytyväisyys asteikolla 1-7 sai tuloksen 5,6.

Asukkaiden ja asiakkaiden osallisuus kehittämässä on vahvistunut ja on siirretty organisaatiolähtöisestä asiakaslähtöiseen kehittämiseen. Osallistumisen menetelmiä on otettu laajasti käyttöön toimialoilla. Asiakspalautetta on kerätty ja hyödynnetty systemaattisesti. Kokemusasiantuntijatoiminta on vakiinnutettu. Osallisuutta on vahvistettu palvelu- ja tilasuunnittelussa, mm. Oodi, Hertsu ja Kisahalli. Asiakaslähtöisyyden uusia menetelmiä on otettu käyttöön (NPS suositteluindeksi, Kaupunkilaisprofiilit).

Helsinki pyrkii hahmottamaan paremmin globaalia murrosta.

Kaupunki on strategiakauden aikana lisännyt merkittävästi aktiivisuuttaan useissa kansainvälisissä verkostoissa, joilla on keskeinen rooli kaupunkien vastatessa globaaleihin murroksiin.

Tällaisia verkostoja ovat mm. Bloomberg Philanthropies säätiö, Maailman talousfoorumi (WEF), YK:n alaiset instituutiot, kuten UN-HABITAT, ja C40. Lisäksi erityismaininnan ansaitsee Urban20, jonka täysjäseneksi Helsinki kutsuttiin vuonna 2021, vaikka verkoston jäsenyys oli aiemmin rajattu vain G20-maiden suurimpiin kaupunkeihin. Kau-

punginkansliaan on perustettu strategiaosasto muutoskyvykkyyden lisäämiseksi.

Helsingin tavoitteena on olla maailman parhaiten digitalisaatiota hyödyntävä kaupunki maailmassa.

Digitalisaatioon panostaminen on tukenut kaupungin toimintakulttuurin muutosta ja luonut pohjaa tarvittavalle toiminnan ja palveluiden kestäväälle uudistamiselle.

Digitalisaatio-ohjelman hyväksyminen ja digitalisaation johtoryhmän työ ovat tiivistäneet yhteisiä työtapoja. Kaupungille rekrytoitiin digitalisaatiojohtaja. Palveluiden järjestäminen koronapandemian aikana on tukeutunut monilta osin digitalisoituihin ratkaisuihin.

Digitaalinen perusta aloitti kaupunkitasoisena toimintona 1.1.2021. Se on strategiakauden merkittävin digitalisaatio-ohjelman tulos. Digitaalisen infran ja tietotekniikan palveluiden tarjoaminen keskitetysti mahdollistaa merkittävät synergiaedut ja kustannussäästöt. Yhteinen palvelu- ja talousmalli otetaan käyttöön vuonna 2021. Digitaaliseen perustaan liittyy kuitenkin myös haasteita liittyen verkon hallittavuuteen ja turvallisuuteen. Näihin tartutaan verkon- ja palvelunhallintatyökalujen käyttönotolla ja mm. kilpailuttamalla kyberturvapalvelu 2021.

Digitalisaatio-ohjelma ja digitaalinen perusta ovat vieneet kaupunkia tavoitteiden suuntaan, mutta kehittämisalueena on edelleen digitaalisten palveluiden ja asiain vauhdittaminen sekä kaupunkiyhteisten alustojen kyvykkyyksien vahvistaminen.

Lue lisää:

Tekoälyn etiikka ja ihmislähtöinen internet: <https://www.hel.fi/uutiset/fi/kaupunginkanslia/helsinki-haluaa-olla-avoin-tekoalyn-hyodyntamisessa>

Tekoälyn hyödyntäminen kaupungin kokeiluissa: tekoälykokeilut ja tekoälyrekisteri (ai.hel.fi): <https://www.hel.fi/uutiset/fi/kaupunginkanslia/helsinki-tekee-nopeita-kokeiluja-tekoalyn-ja-ohjelmistorobotiikan-hyodyntamiseksi-kaupungin-palveluissa>

Helsingin toiminta OmaData-operaattorina: <https://www.hel.fi/uutiset/fi/kaupunginkanslia/helsinki-haluaa-kayttaa-kaupunkilaisdataa-asukkaiden-hyvaksi-asukkaiden-ehdoilla>

Kaupunginhallituksen erillisrahoittamien digihankkeiden tulosten viestintä: <https://www.hel.fi/uutiset/fi/kaupunginkanslia/helsinki-panostaa-uusiutumiseen-ja-koronakriisin-jalkeiseen-menestykseen>

Datastrategian tavoitteet: <https://www.hel.fi/uutiset/fi/kaupunginkanslia/helsingin-tuottama-data-on-maailman-kayttavinta>

Helsinki nopeuttaa omaa päätöksentekoa, ennakointi- ja reagointikykyään ja pyrkii hallittuun rytminmuutokseen omassa tekemisessään. Päätöksentekomalleja ja palveluprosesseja tehostetaan ja byrokratiaa kevennetään.

Digitalisaatio-ohjelman tavoitteiden mukaisesti, aloitettiin ennakoivien ja henkilökohtaisten palveluiden kehittäminen.

Iso onnistuminen oli esimerkiksi Kaskon esiopetuspaikka proaktiivisesti, joka tarjottiin tammikuussa 2021 lähes 5 600 perheelle, joista 89 % hyväksyi tekstiviestillä ehdotetun paikan.

Soten terveyshyötyarvion pilotointia laajennettiin, tavoitteena on mahdollistaa ja tehdä uusia ennaltaehkäiseviä sosiaali- ja terveydenhoidon palveluita. Helsingin kaupunki aloitti myös MyData-operaattorikyvykkyyksien toteuttamisen, mikä mahdollistaa ihmislähtöisen datan hyödyntämisen.

Sosiaali- ja terveyspalveluissa perhekeskus-, terveys- ja hyvinvointikeskus- sekä senioripalvelujen toimintamallit palvelivat koko kaupungissa. Perhekeskusten ja terveys- ja hyvinvointikeskusten esihenkilöverkoston toiminta vakiintui ja tuki toimintamallien juurruttamista sekä integraatiota kaikilla alueilla. Senioripalveluissa tehtiin yhteistyötä terveys- ja hyvinvointikeskusten esihenkilöverkoston kanssa. Digitaalisissa palveluissa on mm. laajennettu terveysasemien chatbotin sisältöä sekä laajennettu sosiaalineuvonnan ja asumisneuvonnan chateissa aukioloaikoja. Koronaoireiden arviointiin, näytteenottoon ja tulosten saamiseen kokonaisuudessaan luotiin sähköinen palvelu.

Kaupunkiympäristön toimiala on kuvannut ydinprosessit, joiden avulla toimintaa sujuvoitetaan. Mm. palvelutilaprosesseja on sujuvoitettu käyttäjätoimialojen ja Kympin yhteistyönä. Työn aikana ydinprosesseille on asetettu asiakastavoitteet ja niiden seurantaan mittarit. Ydinprosessiryhmissä on tunnistettu kehittämiskohteita ja tehty tie-

karttoja toimintojen kehittämiseksi ja niiden toteutumista seurataan.

Helsinki kehittää digitaalisia ratkaisuja, jotka tekevät helpoksi seurata ja osallistua itseä kiinnostaviin ja koskeviin asioihin riippumatta siitä ovatko ne kaupungin vai muiden tekemiä.

Käyttäjien tyytyväisyyttä kaupungin digitaalisiin palveluihin on mitattu kyselyissä. Sähköisen palvelun käytön koki teknisesti vaihtamaksi 74 % 2623 vastaajasta. Helsingin kaupungin sähköisen palvelun NPS-suositeluindeksilukema oli 33. Helsingiläisistä 16-89 -vuotiaista 12,2 % koki julkisten palveluiden nettisivut vaikeakäyttöisiksi (8,2 %) tai ei lainkaan käyttänyt niitä (4,0 %).

Uutta Helsinkiä-tapahtumakonsepti on kehitetty ja viety verkkoon. Osallistujamäärä on moninkertaistettu verrattuna lähitapahtumiin. Kaupunkiympäristön kehittämisessä vuorovaikutusta on viety systemaattisesti verkkoon, verkko-osallistumisen keinoja laajennettu.

Elokuussa 2020 lanseerattiin peruskoulun 7.–9.-luokkalaisille suunnattu Harrastuspassi - mobiilisovellus, jonka tavoitteena on lisätä nuorten mahdollisuuksia kokeilla harrastuksia ja löytää itselleen sopiva harrastus. Tapahtumat.hel.fi verkkosivustolta löytyy jatkossa kootusti kaupungin oma tapahtumatarjonta sekä myös muiden tapahtumajärjestäjien tapahtumia.

Helsinki vahvistaa asemaansa osallisuuden ja avoimuuden kansainvälisenä edelläkävijänä.

Osallistavuuden ja kumppanuuden käytäntöjä on kehitetty kaikilla toimialoilla.

Asukasosallisuuden menetelmien määrä – strategiamittari osoittaa, että osallisuuden menetelmiä on käytetty laajasti palveluiden kehittämisessä kaikilla toimialoilla. Osallistuvan budjetoinnin OmaStadi-hankkeista merkittävä osa on vaatinutrakentamista ja fyysistä suunnittelua. Näiden hankkeiden toteuttaminen on edennyt ketterästi omaksuttujen uusien toimintatapojen kautta.

Osallisuusmallista toteutetusta arvioinnista käy ilmi, että kokonaisuutena osallisuus ja vuorovaikutus asukkaiden ja palvelujen käyttäjien kanssa on edennyt. Ensimmäistä kertaa toteutetussa kaupunkitasoisessa osallistuvassa budjetoinnissa 2019 saavutettiin kansainvälisesti hyvä 8,6 prosentin äänestysaktiivisuus äänestysprosentin vaihdellessa merkittävästi alueittain. Ensimmäisenä vuonna ehdotuksia jätettiin 1 273.

Lue lisää:

Osallistumistavat Helsingissä yhteen koava sivusto <https://osallistu.helsinki/>

OmaStadin sivut <https://omastadi.hel.fi/>

OmaStadi on kaikkien <https://www.hel.fi/uutiset/fi/kaupunginkanslia/omastadi-on-kaikkien> (hel.fi 7.12.2020)

Katso lisää:

Kaupunkiympäristön toimiala kertoo videolla toimialan osallistumismahdollisuuksista. Video avaa helpolla tavalla sitä, miten kuka tahansa kaupunkilainen voi olla mukana esimerkiksi kaupunkisuunnittelussa. <https://www.youtube.com/watch?v=tioar8XgYpE>

Sukupuolten tasa-arvo on läpäisevä periaate kaikessa kaupungin toiminnassa. Sen edistämiseksi käynnistetään tutkimuspohjainen hanke, jossa valituille palveluille toteutetaan sukupuolivaikutusten arviointi.

Kaupunginhallitus päätti 13.1.2020 sukupuolivaikutusten arviointi Helsingin kaupungin palveluissa -tutkimusraportin ja Sukupuolittaisen budjetoinnin pilotointi Helsingin kaupungilla -tutkimuskatsauksen sekä arvioinnin ja pilotoinnin tulokset ja suositukset tulee huomioida toiminnan kehittämisessä sekä toimialojen talousarvioesitysten ja käyttösuunnitelmien laadinnassa sukupuolittetoista budjetointia edistettäessä. Kaupunginhallitus edellytti, että suositusten pohjalta tulee laatia konkreettiset toimenpiteet. Toimenpiteisiin tuli sisällyttää muun muassa mitä uusia palveluita, toimintamalleja tai osallistamisen keinoja kaupungin tulee kehittää, jotta tunnistetut epätasa-arvoisuudet poistuvat ja muut raportin suositukset toteutuvat.

Helsinki vahvistaa kansainvälistä profiliaan muotoilun suurkaupunkina.

Kaupungille on palkattu uusi designjohtaja vuonna 2020. Roolin ensimmäinen vaihe oli ensimmäisiä maailmassa vuosina 2016–2018. Kaupungin sisäisen, muotoiluvetoisen kehittäjäyhteisö Helsinki Labin toiminta on vakiintunut. Helsingin kaupunki on selvittänyt yhdessä opetus- ja kulttuuriministeriön sekä Arkkitehtuurimuseon ja Designmu-

seon kanssa edellytyksiä perustaa Helsinkiin uusi, kansainvälisesti korkeatasoinen arkkitehtuuri- ja designmuseo. Hankeorganisaatio aloitti toimintansa vuoden 2021 alussa.

Kansainväliset mediakampanjat keskustakirjasto Oodin ja taidemuseo Amos Rexin lanseerauksen yhteydessä 2018 vahvistivat Helsingin profiilia design- ja arkkitehtuurikaupunkina.

Muotoilun avainviestimateriaali on tuotettu 2020-2021 ja uusi design.hel.fi-verkkosivusto aukeaa 2021. Helsingin arkkitehtuuripoliittinen ohjelma on tekeillä ja se valmistuu 2021. Helsingin muotoilupääkaupunkivuodesta tulee vuonna 2022 kulu-neeksi 10 vuotta. Juhlavuoden valmistelu on aloitettu 2020.

Kaupunki varmistaa tuoreen organisaatiomuutoksen tavoitteiden, erityisesti asukaslähtöisyyden, osallisuuden ja kustannustehokkuuden toteutumisen sekä kaupunkikokonaisuuden ohjattavuuden parantamisen. Valtuustokauden painopisteenä on toimialamuutoksen hyötyjen varmistaminen ja kaupungin johtamistavan uudistaminen. Kaupunkia johdetaan ja henkilöstöpolitiikkaa toteutetaan eettisesti, vastuullisesti ja kestävästi.

Johtamiseen on kiinnitetty huomioita eri keinoin, ja tulokset ovat parantuneet huomattavasti koko kaupungissa. Valmentavan johtamisen indeksin muutos: +4,2 prosenttiyksikköä vuosien 2018 ja 2020 välillä. Henkilöstön saatavuus on edelleen haaste, mutta henkilöstö on sitoutunutta Helsinkiin

myös aloilla, joissa työvoiman saatavuus on haasteellista. Henkilöstön saatavuus on ollut valtuustokauden aikana suurempi haaste kuin kauden alussa arvioitiin. Vuonna 2020 korostui kasvanut henkilöstötarve erityisesti sosiaali- ja terveystoimialalla. Työvoimapolunanimikkeitä ja nimikekohtaisen henkilöstövajeen kaupunkiyhteinen seuranta käynnistyi vuodesta 2020 alkaen. Työvoimapolunanimikkeet ovat päivitetty viimeksi vuoden 2021 alussa toimialojen ja liikelaitosten ilmoittamien prioriteettien mukaisesti. Koronatilanteesta johtuen lähi-, terveyden- sekä sairaanhoitajan nimikkeet ovat listan kärjessä. Keskeisimpiä työvoimapolunaloja ovat varhaiskasvatuksen sekä sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstö.

Korona-aika on vaikuttanut henkilöstöön eri tavoin. Positiivisesti: yhteistyö on lisääntynyt, henkilöstö kokee tehneensä merkityksellistä työtä kriisin keskellä ja etätöitä tekevillä autonomia työn suunnittelussa on lisääntynyt. Negatiivisesti: Osalla henkilöstöstä työkuorma on kasvanut ja palvelutoiminnan sulkemisen myötä on syntynyt tyhjäkäyntiä.

Valtuustokauden alussa tehtyä johtamisjärjestelmän uudistusta arvioitiin laajalla arviointitutkimuskokonaisuudella, joka koostui akateemisista Hankenin, Helsingin yliopiston ja Tampereen yliopiston arviointitutkimuksista, konsulttiarvioinnista ja kaupungin tekemästä osallisuustyön arvioinnista. Uudistuksen arvioinnissa on hyödynnetty henkilöstökyselyiden tuloksia. Kokonaisuuden aineistot ja yhteenveto esiteltiin valtuustoseminaarissa helmikuussa 2021. Kokonaisuutena uudistus on edennyt tavoitteiden suuntaisesti. Niin poliittinen uudistus (pormestarimalli ja lautakuntamalli), operatiivinen uudistus (toimialamalli) kuin osallisuusmalli ovat edenneet uudistusten tavoitteiden suuntaisesti. Johtamisjärjestelmän arviointien tuloksia on hyödynnetty kaupungin palveluorganisaation johtamisen kehittämisessä.

Helsinki on hyvä työpaikka, jossa tavoitteena on erinomainen ihmisten johtaminen. Kaupunki panostaa valtuustokaudella johtamistyön parantamiseen ja viestinnän kehittämiseen.

Henkilöstökokemuksen edistymistä ja toimintakulttuurin uudistumista on mitattu henkilöstölle suunnatulla, toistuvalla Uudistumisen pulssi-kyselyllä. Sen tulos on parantunut kyselyn kokonaistulosten osalta. Koronakriisin johdosta HR-työssä on otettu käyttöön joustavan resursoinnin menetelmiä ja toteutettu osaamiskartoituksia. Henkilöstön saatavuudessa työvoimapula-aloilla esiintyi haasteita. Toimialojen selkeiden yhteyspintojen tunnistaminen on edennyt.

Palkkakehityssuunnitelma sekä henkilöstön palkitsemisen lisääminen otettiin käyttöön yhtenä kaupungin vetovoimaa lisäävänä tekijänä rekrytointihaasteiden lieventämiseksi.

Kunta10 -tutkimuksesta vuonna 2020 saadut kaupunkitasoiset tiedot kertovat, että henkilöstö kokee työn hallinnan säilyneen ennallaan (vertailu vuoteen 2016) tasolla 3,65/5,0. Muutokset työssä koki

myönteisiksi 37,9 % vastaajista, mikä on 2,9 %yksikköä enemmän kuin 2018. 37,8 % (2016: 43,6 %) koki, että heillä ei ollut vaikutusmahdollisuuksia muutoksiin töissä.

Päätöksenteko työyhteisössä koettiin oikeudenmukaiseksi (3,3/5,0), missä oli parannusta 0,16/5,0 verrattuna vuoteen 2016. Sukupuolen perusteella koettu syrjintä oli lisääntynyt lähtötilanteen 1,1 prosentista 1,7 prosenttiin vastaajista. Seksuaalisen häirinnän kokeminen oli vähentynyt 6,4 prosentista 5,2 prosenttiin. Työyhteisön sosiaalinen pääoma arvioitiin hiukan suuremmaksi vuonna 2020 kuin lähtötilanteessa vuonna 2016. (3,84 vs. 3,73 asteikolla 1-5)

Kunta10 -tutkimuksessa 2020 henkilöstön tyytyväisyys johtamiseen/esihenkilötyöhön on kuntien välisessä rankingissa kohonnut 8 sijalukua vuodesta 2016. Tässä vertailussa Helsinki on tasolla 58/100. (100=paras)

Työnantajakuva on kehitetty pitkäjänteisesti. Työnantajaa suosittelisi ystävälleen 79,6 % työntekijöistä (työterveyskysely 2019), mikä on 1,5 %-yksikköä vähemmän kuin lähtötilanteessa 2016. Työhyvinvoinnin johtaminen on systemaattista. Sairauspois- saolot ovat vähentyneet.

Kaupunginkansliaan on perustettu uusi viestintäosasto, johon yhdistettiin myös tapahtumien koordinoitua. Viestintäosaston perustamisen kautta viestintä on nostettu kaupungilla strategiseksi toiminnaksi ja viestinnän kehittämiseen sekä kaupunkitasoiseen yhteistyöhön on kiinnitetty erityistä huomiota.

Itseohjautuviin tiimeihin ja alueelliseen yhteistyöhön perustuva organisoitumista resurssipulan ratkaisijana on hyödynnetty mm. kirjastoissa.

Esihenkilötyötä kuormittavat raskaat talous- ja henkilöstöjärjestelmät. Henkilöstön hyvinvointi ja jaksaminen ovat merkityksellisiä pitkittyvässä koronatilanteessa ja reagoimisessa päivittäin muuttuvaan toimintaympäristöön.

Kestävän kasvun turvaaminen kaupungin keskeisin tehtävä

Kestävän kasvun turvaamisessa on edistytty monissa palveluissa. Varhaiskasvatuksen osallistumisaste on noussut, yhä useampi ekaluokkalainen on valinnut lähikoulun ja koulutustakuuta on toteutettu. Asumisessa on kaavoitustavoitteet asumiselle saavutettu. Asuntotuotannon määrä on kasvanut ja ylitti vuonna 2020 tavoite-tason. Kaupunkirakenteen tiivistäminen on edennyt täydennysrakentamisen myötä. Liikenteessä kävelyn kulkumuoto-osuus on kasvanut, keskustan raitiotieverkkoa on laajennettu ja bulevardien suunnittelu on edennyt. Palveluissa avattiin Oodi ja sen rinnalla on kehitetty lähikirjastojen verkkoa. Suurimmat haasteet liittyvät hyvinvoinnin ongelmiin, alueiden eriytymiskehityksen eli segregaaation jatkumiseen ja keskustan kehittämiseen. Lasten ja nuorten sosiaalisen ja psyykkisen hyvinvointi, harrastaminen ja näitä tukevat palveluketjut vaativat korona-kriisin vuoksi lisää huomioita. Vetovoimaisen keskustan turvaaminen ja keskustan elinvoiman palauttaminen koronakriisin jälkeen on suuri haaste sekä kaupungin elävyyden, että taloudellisen aktiivisuuden lisäämiseksi. Työperusteinen maahanmuutto on vähentynyt koronakriisin myötä. Joukko-liikenteen, autoilun ja pyöräilyn kulkumuoto-

to-osuuksien kehitys ei ole koronakriisin aikana kehittynyt tavoitteiden suuntaisesti.

Kokonaisvaltaisen taloudellisen, sosiaalisen ja ekologisen kestävyuden varmistaminen on kasvavan kaupungin tärkeimpiä tavoitteita. Kokonaisuutta seurataan ja raportoidaan mittaristolla kaupungin toiminnan ja talouden suunnittelurytmiin kytkettynä.

Väestöryhmien ja alueiden välisiä hyvinvointieroja mittaavassa huono-osaisuusindeksissä Helsingin tulos on parantunut lähes 30 indeksipistettä vertailuvuosien 2015 ja 2019 välillä. (100 -> 70,2) Huono-osaisuusindeksi muodostetaan asunnottomien yksinäisten väestöosuuden, alkoholia humalahakuisesti käyttävien osuuden, itsensä yksinäiseksi tuntevien osuuden sekä perustoimeentuloa pitkäaikaisesti saaneiden osuuden perusteella.

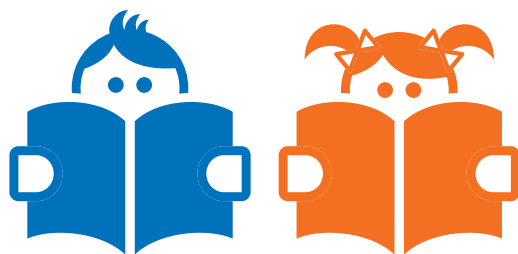
Myös verrattaessa Helsingin huono-osaisuusindeksiä koko Suomen tilanteeseen on havaittavissa huono-osaisuuden vähenemistä vuosien 2015 ja 2019 välillä. (Suomi=100; Helsinki 236,2 -> 170,4).

Kaupunginhallitus päätti kaupunkistrategian mittaristosta 2028 ja 2019. Mittaristo on raportoitu toiminnan ja talouden seurantaraporteissa.

Kestävän kasvun turvaaminen

Kävely pääasiallinen kulkutapa
52 %
Helsingin sisäisistä matkoista
(36 % v. 2018)

Tammikuussa 2021 lähes
5 600 perheelle
tarjottiin esiopetuspaikkaa tekstiviestillä:
89 %
hyväksyi ehdotetun paikan

Helsinki tavoittelee varhaiskasvatuksen osallistumisasteen nostamista. Tulokselliseksi osoitettua myönteisen erityiskohtelun rahoitusta lisätään maltillisesti ja suunnataan lisäksi ammatilliseen koulutukseen ja lukioon. Helsingin jokaisen koulun on oltava niin hyvä, että vanhemmat valitsevat mielellään lähikoulun.

Kaupunki tarjoaa vetovoimaiset varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen lähipalvelut, jotka muodostavat yhtenäisen opinpolun. Varhaiskasvatuksen osallistumisaste on kohonnut 90,4 prosentista vuonna 2017 93 prosenttiin vuonna 2020.

Vuosien 2017-2020 aikana uusia päiväkotitiloja on tullut 4040 lapselle. Vuodelle 2021 on suunnitteilla yli 700 uutta paikkaa.

Samalla aikavälillä lähikoulun valinneiden ekaluokkalaisten osuus on kohonnut 86 prosentista 92,2 prosenttiin. Erityistä tukea vaativat oppilaat opiskelevat aikaisempaa useammin lähikoulussa; osuus on noussut strategiakaudella 66 prosentista 75 prosenttiin.

Nuorisotyössä on tietoperustainen alueiden myönteisen erityiskohtelun malli.

Helsinki tavoittelee jatkossakin asemaa segregaatoin ehkäisyn eurooppalaisena huippuesimerkkinä ja mahdollistaa kaupunginosien tasavertaisuuden ja hyvinvoinnin.

Uusi asumisen ja siihen liittyvän maankäytön toteutusohjelma (AM-ohjelma) 2020 on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 11.11.2020. Tavoitteena on rakentaa uudistuotantona ja käyttötarkoituksen muutoksilla vuosittain vähintään 7 000 asuntoa ja vuodesta 2023 alkaen vähintään 8 000 asuntoa. Vuosittain laaditaan asemakaavoja asuntotuotantoon vähintään 700 000 kerrosalaneliometriä (k-m²). Asemakaavojen tulee mahdollistaa tavoitteiden mu-

kainen hallinta- ja rahoitusmuotojakauma sekä tukea kohtuuhintaisen asuntotuotannon edellytyksiä. Kaupunki luovuttaa vuosittain asuntotuotantoon tontteja vähintään 4 900 asunnon rakentamisen verran vuosina 2021-2022 ja vuodesta 2023 alkaen 5 600 asunnon rakentamiseksi. Vuosittaisesta asuntorakentamisesta noin 50 prosenttia toteutuu täydennysrakentamisena esikaupunkivyöhykkeellä (mukaan lukien kaupunkiuudistusalueet).

Toimivat asuntomarkkinat ovat tärkeässä roolissa kasvun haasteeseen vastaamisessa. Tavoitteena on rakentaa vuosittain 6 000 asuntoa valtuustokauden alussa (2017 – 2018) ja 7 000 asuntoa valtuustokauden jälkipuoliskolla (2019 – 2021). Helsinki panostaa kohtuuhintaiseen vuokra-asuntotuotantoon AM-ohjelman mukaisesti ja selvittää aktiivisesti toimenpiteitä asumisen hinnan nousun hillitsemiseksi.

Helsinki huolehtii asuntotuotannon edellytyksistä kaavoittamalla vuosittain 600 000 – 700 000 kerrosneliömetriä asuinkerrosalaa ja luovuttamalla riittävän määrän tontteja. Kaupunki hillitsee rakentamisen kustannuksia ja tiivistää kaupunkirakennetta siirtymällä kilpailukykyään ja säävutettavuuttaan vaarantamatta asteittain kohti alueellista ja markkinaehtoista pysäköintijärjestelmää uusista asuinalueista aloittaen.

Asuntotuotanto on onnistuttu nostamaan yli tavoitetason strategiakauden lopulla. Vuosina 2019 ja 2020 asuntotuotantotavoite oli 7 000 asuntoa; vuonna 2019 valmistui 6 736 ja vuonna 2020 7 280 asuntoa.

Vuosina 2017-2020 on ylitetty kaavoitukselle asetetut tavoitteet, yhteensä neljän vuoden aikana kaavoitettu yli 3 miljoonaa asuinkerrosalaa. Vuodesta 2013 kaavavaranto on ollut suurempi kuin rakentaminen.

Asuntotuotannosta vuosina 2019-2021 tavoitteena oli tuotantojakauma: 45 % sääntelemättömiä omistus- ja vuokra-asuntoja, 30 % välimuodon asuntoja ja 25 % Ara-vuokra-asuntoja. Sääntelemättömän tuotannon osuus on kaikkina vuosina ylittänyt tavoitetason. Ara-vuokratuotanto oli vuonna 2019 tavoitetasolla ja sen jälkeen on alittanut sen. Myös välimuodon tuotanto on jäänyt tavoitetasosta.

Yhtenä painopisteenä on kaupungin tasapainoinen kehittäminen ja uudistaminen siten, että sekä uudet että vanhat kaupunginosat säilyttävät elinvoimaisuutensa ja houkuttelevuutensa asuinympäristöinä. Tavoitteena on myös energiatehokas raken-

taminen, tiiviimpi kaupunki ja sujuva liikuminen. On myös tärkeää, että tarjolla on sopivia asuntoja eri elämänvaiheisiin. Asuntoja tulee myös olla riittävästi, ja myös kohtuuhintaisia vaihtoehtoja tarvitaan.

Lupakäytäntöjen sujuvoittaminen on tukenut kaupungin asuntotuotannon yhteenlaskettujen määrällisten tavoitteiden saavuttamista.

Kaupunkiympäristölautakunta päätti 9.4.2019 markkinaehtoisen pysäköinnin koikeilun periaatteet ohjeellisena noudatettavaksi Nihdin, Hernesaaren ja Hakaniemenrannan asemakaava-alueiden tai niiden osa-alueiden asuntorakentamisessa.

Lue lisää:

Helsingin uusia asuinalueita ja täydennysrakentamista kokoava Uutta Helsinkiä –sivusto <https://www.uuttahelsinki.fi/fi>

Asumisen ja rakentamisen tilastotietoa Helsingistä <https://asuminenhelsingissa.fi/>

Asumisen ja siihen liittyvän maankäytön toteutusohjelma <https://www.hel.fi/helsinki/fi/asuminen-ja-ymparisto/asuminen/kotikaupunki-helsinki>

Katso lisää:

Helsingissä tehdään kansainvälisestikin edistyksellistä maanalaisten tilojen suunnittelua ja se on hyvin systemaattista. <https://www.youtube.com/watch?v=prYiP3sFPfY>

Jakomäen sydän –hankkeen avulla pystyttiin uudistamaan hienosti Jakomäen palvelutarjontaa ja samalla alueen viihtyisyyttä. <https://www.youtube.com/watch?v=LpvFJZtNCQE>

Yksi valtuuskauden suurimmista asemakaavoituskohteista oli Hernesaari, jota video hyvin havainnollistaa. <https://www.youtube.com/watch?v=O3RxWFBjl4>

Kestävien liikennemuotojen kulkumuoto-osuutta kasvatetaan. Samalla huolehditaan kaikkien liikennemuotojen kehittämisestä ja elinkeinoelämän edellyttämän

*liikenteen kilpailukyky turvataan. Yleiskaa-
van toteuttamisen suunnittelu aloitetaan
Vihdintien bulevardista. Alueen pikaratikan
suunnittelu etenee päätösvaiheeseen val-
tuustokauden aikana. Tuusulanväylän bule-
vardin suunnittelua viedään eteenpäin. Mal-
min pikaratikan toteuttamisen edellytykset
selvitetään. Keskustan raitiotieverkko ja
Kalasataman raitiotiesuunnitelman toteu-
tus etenee. Helsinkiin rakentuvien uusien
aluekokonaisuuksien ohella tehostetaan
täydennysrakentamista.*

Vuonna 2020 kävelyn kulkumuoto-osuus kasvoi voimakkaasti: kävely oli pääasiallinen kulkutapa 52 prosentissa Helsingin sisäisistä matkoista (36 % v. 2018).

17 prosentissa matkoista käytettiin joukko-
liikennettä (33 % v. 2018), 20 prosentissa
henkilöautoa (20 % v. 2018) ja 11 prosentissa
polkupyörää (11 % v. 2018).

Vihdintien kaupunkibulevardin pika-
raitiotien yleissuunnitelmasta päätettiin
valtuustossa 20.1.2021. Vihdintien ja Huo-
palahdentien bulevardikaupungin suunnit-
teluperiaatteet on hyväksytty lautakunnassa
5.6.2018. Vihdintien ja Huopalahdentien
bulevardikaupungin kaavarunko päätettiin
lautakunnassa 11.6.2019, Länsi-Helsingin
raitioiteiden yleissuunnitelma päätettiin val-
tuustossa 20.1.2021.

Tuusulanväylän kaupunkibulevardin ja
siihen liittyvän joukkoliikennejärjestelmän
suunnittelu on edennyt valtuustokauden
aikana. Suunnitteluperiaatteet hyväksyt-
tiin 18.12.2018 kaupunkiympäristölautakun-
nassa. Kaavarungon valmistelu ja liikenne-
järjestelmätyö käynnissä.

Viikin-Malmin pikaraitiotien yleissuunni-
telman valmistelu käynnistyi valtuustokau-
den aikana.

Raitioliikenteen kehittämisohjelmasta
pätettiin kaupunginhallituksessa 19.3.2018
Keskustan raitiotieverkko ja Kalasataman
raitiotiesuunnitelman toteutus etenee. Kala-
sataman raitiotien toteuttamisesta päätet-
tiin valtuustossa 13.6.2018. Kalasataman rai-
tietiehankkeen toteutus aloitettu kahdessa
allianssissa, joiden kehitysvaiheet käyn-
nissä. Hernesaaren raitiotien ensimmäi-
nen vaihe Eiranrantaan aukeaa liikenteelle
4/2021. Jätkäsaaren raitiotien tavoitetilanne
kolmen linjan kokonaisuudeksi eteni muun
muassa käynnistämällä Atlantin sillan ra-
kentaminen. Jätkäsaarella on rakennettu
Välimerenkadun raitiotie 2018 ja Atlantinka-
dun raitiotie aukeaa liikenteelle 5/2021.

Kaupunkirakenteen tiivistymistä on mi-
tattu saavutettavuustarkasteluilla. Näissä
mitataan sen väestömäärän muutosta, joka
liikkuu eri kulkumuodoilla lähimpään liike- ja
palvelukeskustaan tai liikekeskustastaan,
koko kaupungin väestönmuutokseen. Vuo-
tuinen tiivistyminen näin mitaten on ollut 0,9
– 1,7 prosentin luokkaa strategiakaudella.

Täydennysrakentamista on toteutettu ja
asemanseutuja kehitetty. Asuntorakenta-
minen on painottunut raideliikenteen piiriin
alueille, jotka sijoittuvat korkeintaan 800
metrin etäisyydelle juna-, metro- ja raitio-
liikenteen pysäkeistä tai asemista. Näillä
alueilla asui syyskuun lopussa 2020 64,2 %
helsinkiläisistä.

Pidämme jokaisen nuoren mukana ja ehkäisemme syrjäytymistä

*Helsinki käynnistää laajan ja kokonaisval-
taisen hankkeen yhdessä kumppaneiden
kanssa systeemisten ratkaisujen löytämi-
seksi nuorten syrjäytymishaasteeseen.*

Työn ja koulutuksen ulkopuolella olevia nuoria
oli vuoden 2018 lopussa 5,5 % (6,6 % v. 2016).

Eri oppilaitoksissa ja luokka-asteilla mitattu lasten ja nuorten sosiaalinen hyvinvointi heikentyi vuodesta 2017 vuoteen 2019. Mielialaongelmia esiintyi 13 – 17 prosentilla nuorista ja lisäys ammattioppilaitoksissa opiskelevia lukuun ottamatta oli 2,0 – 2,8 prosenttiyksikköä. Yksinäisyyden kokemuk- sia oli vähiten 4.-5.-luokkalaisten keskuu- dessa, 3,8 %, mutta 8.-9.-luokkalaisten, lukiolaisten ja ammattiopiskelijoiden kes- kuudessa osuus vaihteli 12 – 13,6 prosentin välillä. Yksinäisyyden kokemuksen lisäys oli 0,6 – 2,6 prosenttiyksikköä. Valtakunnalli- sessa nuorisotutkimuksessa on ilmennyt, että nuorten tyytyväisyys elämään vajosi vuoden 2020 aikana ennätyksellisen alas. Vaikka nuorten elämänlaadulleen antama kouluarvosana on vieläkin 8, on notkahdus huonoin vuodesta 1997 alkaen, jolloin mit- taus on alkanut. Ilmiöön on syytä kiinnittää huomiota myös Helsingissä.

Etsivä ja jalkautuva nuorisotyö on laajentunut. Koronan vuoksi maaliskuussa 2020 nuorisotyön painopisteet määriteltiin nopeasti uudelleen ja työn tekeminen suunnattiin jalkautuvaan ja digitaaliseen nuorisotyöhön sekä nuorten yksilölliseen tukeen.

Jalkautuvan nuorisotyön osaaminen laajeni merkittävästi ja digitaalisen nuorisotyön tekeminen kasvatti volyyymiä. Myös uusia välineitä otettiin käyttöön. Nämä muutokset ja osaamisen vahvistuminen tulevat myös jat- kossa muuttamaan nuorisotyön käytänteitä.

Kaupunkistrategian kärkihankkeessa, Mu- kana-ohjelmassa, on keskitytty nuorten syr- jäytymisen ehkäisyyn toimialojen välisessä

yhteistyössä. Systeminen muutos on saatu alkuun syrjäytymisen juurisyihin pureutumalla ja ennaltaehkäisyyn merkitys tunnistetaan entistä paremmin. Toimialojen yhteistyönä on systematisoitu huolen tunnistamista ja palve- luohjausta esimerkiksi Mitä kuuluu -mallin ja Perheen mukana (SIB) -palvelun avulla. Lasten ja nuorten vapaa-aikaan on tuotu uusia mah- dollisuuksia harrastaa ja huomiota on kiin- nitetty etenkin niihin, joilla ei ole mielekästä vapaa-ajan toimintaa. Kouluissa ja oppilaitok- sissa on systematisoitu poissaoloihin ja kiu- saamiseen puuttumista. Muina toimenpiteitä ovat olleet muun muassa joustavat opetusjär- jestelyt, neuropsykologisesti oireilevien lasten tukeminen, rasismiin puuttuminen ja ääriajat- telun kitkeminen.

Toimenpiteiden etenemistä ja vaikutuksia seurataan toimenpide-, vaikutus- ja vaikut- tavuusmittareilla. Osalle toimenpiteistä on tehty laajempi vaikutusten arviointi. Kau- pungin toiminnassa käsitys syrjäytymisen mekanismeista ei ole yhdenmukainen eikä vaikutusten osoittaminen lyhyellä aikavälillä ole ollut mahdollista. Ennaltaehkäisevän toi- minnan vaikutukset tulevat näkyviin vasta useamman vuoden jälkeen. On tehty lähtö- selvitys yksilötasoisesta syrjäytymisen ris- kistä ja luotu malli vaikuttavuuden mittaami- seen tulevaisuudessa.

Syrjäytymisen ehkäiseminen vaatii toi- minnan ja ajattelutapojen muutosta kaikissa kaupungin palveluissa. Eriarvoistuminen on koronan vuoksi vielä entisestään korostu- nut useiden lasten ja nuorten palveluiden sulkeuduttua ja etäopetukseen siirtymisen seurauksena. Koronapandemian jälkeen syrjäytymisen ennaltaehkäisyyn tuleekin kiinnittää erityistä huomiota.

Lue lisää:

Mukana-ohjelman perustiedot ja linkkilista uutisiin siitä, mitä nuorten syrjäytymisen eh- käisemiseksi on ohjelman aikana tehty: <https://www.hel.fi/helsinki/fi/kaupunki-ja-hal- linto/strategia-ja-talous/kaupunkistrategia/eriarvoisuuden-vahentaminen/>

Toimintamallisivuille on koottu ohjel-
massa rakennetut yli 30 toimintamallia,
jotka on järjestetty kohderyhmänsä iän mu-
kaan (pikkulapset, peruskoulu, toinen aste).
Mallit on avattu yksityiskohtaisesti, jotta ne
voitaisiin ottaa laajalti käyttöön myös tu-
levaisuudessa: [https://www.hel.fi/kasva-
tuksen-ja-koulutuksen-toimiala/mukana-fi/
mukana-ohjelman-toimintamallit](https://www.hel.fi/kasva-
tuksen-ja-koulutuksen-toimiala/mukana-fi/
mukana-ohjelman-toimintamallit)

Katso lisää:

Me-kouluvideo kertoo Helsingin kolmessa
Me-koulussa kehitetystä toiminnasta videon
muodossa. Ääneen pääsevät kehittäjien li-
säksi myös lapset: [https://www.youtube.
com/watch?v=m1eezbg7qWU&t=2s](https://www.youtube.
com/watch?v=m1eezbg7qWU&t=2s)

*Helsingissä vahvistetaan lasten ja nuor-
ten palveluketjua perustasolla, kuten lä-
hineuvolassa, päiväkodissa, perheneuvo-
lassa, kouluterveydenhuollossa, koulussa,
nuorisotyössä, terveystalveissa ja
lastensuojelussa.*

Lasten ja nuorten mielenterveysongelmien
palveluketjumallinnus on tehty laajassa yh-
teistyössä sosiaali- ja terveystoimialan, kas-
vatuksen ja koulutuksen toimialan, kulttuu-
rin ja vapaa-ajan toimialan ja HUS:in kanssa.
Syksyllä 2020 toteutettiin kuusi työpajaa,
joissa on kuvattu palveluketju ja konse-
pitoitu palveluketju mielenterveysongelmien
havainnointiin. Yhteiskehittämiseen osallis-
tui yhteensä noin 70 ammattilaista palve-
luketjun kannalta keskeisistä toiminnoista
Palvelu- ja prosessiketjut käsittävät palve-
lutarpeen arvioinnin, lapsen kasvun ja kehi-
tyksen tukemisen tai perheen arjen haas-
teet sekä väliinputoaja-asiakkaiden tuen
varmistaminen. Kehittämislle on määritelty
keskeiset toimenpiteet ja vastuuhenkilöt
vuosille 2020-2021

Oppilashuollon työntekijöitä on lisätty
mm. PD-rahalla. Vuonna 2019 esiope-
tuksessa aloitti kahdeksan psykologia ja
kuraattoria. Esi- ja perusopetuksen op-
pilashuollon yhteistyön avulla tunniste-

taan ja päästään puuttumaan varhaisem-
massa vaiheessa lasten mielenterveyden
ongelmiin.

Liikkuva mielenterveystiimi on käynnis-
tynyt ja mahdollistanut nopean palveluoh-
jauksen hoidon/palvelun piiriin. Lasten ja
nuorten mielenterveyspalveluja on kehi-
tetty edelleen Tulevaisuuden sote-keskus-
hankkeessa.

*Helsingin päämäärä on, että jokaisella lap-
sella ja nuorella on harrastus, nuoret luot-
tavat Helsingin tulevaisuuteen asuinpaik-
kana ja voivat vaikuttaa sen toimintaan.*

Niiden 4.-5.-luokkalaisten osuus, joilla on
vähintään yksi harrastus, oli 90,9 % vuonna
2019. Tässä oli lisäystä edellisestä vuodesta
4,9 prosenttiyksikköä. Vastaavasti 8.-9.
luokkalaisista 90,7 prosentilla oli harrastus
vuonna 2019, missä oli vähennystä 0,7 pro-
senttiyksikköä vuoteen 2017 verrattuna.

Harrastamisen Suomen malli -hanke on
käynnistynyt OKM:n erillisrahoituksella.
Mallin tavoitteena on lisätä lasten toiveiden
mukaista ja laadukasta harrastamista ja va-
paa-aikaa koulupäivien yhteydessä. Mallin
erillisrahoituksen odotetaan jatkuvan seu-
raavalle valtuustokaudelle.

*Tasavertaisten mahdollisuuksien luomi-
seksi kaupunki varmistaa, että sen tiloja
on helppoa ja turvallista käyttää koulutus-
kansalais- ja kulttuuritoimintaan.*

Tilojen avaamista kaupunkilaisten käyt-
töön on toteutettu Varaamo-palvelun avulla.
Kokonaisuuden hallinnoimiseksi on 2020
muodostettu hallintamalli ja kansliapäälli-
kön nimeämä ohjausryhmä. Varaamo-pal-
velussa on varattavissa tällä hetkellä noin
130 tilaa. Tämänhetkisestä asukaskäyttöön
soveltuvasta tila- ja resurssikapasiteetista
kuitenkin vasta pieni osa on saatavilla nykyi-
sen Varaamo-palvelun kautta. Tilojen mää-
rää Varaamossa kasvatetaan jatkuvasti ja
pällekkäisistä järjestelmistä on tarkoitus

jatkossa luopua. Järjestelmää kehitetään myös vakiovuorovaraamisen käyttöön.

Keskustakirjasto Oodi ja Jätkäsaaren liikuntatila Bunkkeri toteutetaan tavalla, joka ei vaaranna lähipalveluja.

Oodi valmistui lähikirjastoja vaarantamatta ja lisäsi kaupunginkirjaston käyttäjämääriä yli kolmella miljoonalla uudella kävijällä. Oodi keräsi ensimmäisinä toimintavuosinaan lukuisia kansainvälisiä palkintoja ja palkintoehdokkuuksia.

Kaupunki on edistänyt Bunkkerin hankekokonaisuuden toteuttamista valitusprosessista huolimatta. Hallinto-oikeus on hylännyt kiinteistökauppoihin liittyvän valituksen, mutta asia on vielä käsittelyssä korkeimmassa hallinto-oikeudessa. Vasta lopullisen päätöksenteon saatua lainvoiman voidaan hankkeen toteuttaminen käynnistää. Investointiohjelmassa on varauduttu hankkeen toteutukseen vuokrahankeena.

Lue lisää:

Oodin sivut <https://www.oodihelsinki.fi/> Keskustakirjasto Oodin ensimmäinen vuosi on ollut menestys <https://www.oodihelsinki.fi/keskustakirjasto-oodin-ensimmaisen-vuosi-on-ollut-menestys/> (oodihelsinki.fi 26.11.2019)

Katso lisää:

Oodin yleinen esittelyvideo <https://www.youtube.com/watch?v=q6g5jNAKNic&t=19s>

Video Oodi rakentamisesta https://s3-eu-central-1.amazonaws.com/ever-made-oodi-wordpress/wp-content/uploads/2019/06/17113929/Oodi_ra-

[kentaminen_time-lapse_FullHD_25fps_48kHz_netiversio_Olli-PekkaOrpo.mp4?_=1](https://www.youtube.com/watch?v=MI4ic44YhMY)

Video Oodin avajaisista <https://www.youtube.com/watch?v=MI4ic44YhMY>

Kansainvälinen, elävä ja kiehtova tapahtumien Helsinki

Helsingin vetovoiman vahvistaminen edellyttää kaupungin määrätietoista kansainvälistämistä. Työperäistä maahanmuuttoa ja sen osuutta kokonaismaahanmuutossa pyritään kasvattamaan.

Työperusteista maahanmuuttoa edistettiin mm. osajien houkuttelukampanjoilla sekä osajien ja heidän puolisoidensa alueelle asettautumista ja työmarkkinoille kiinnittymistä tukevilla erityistoimenpiteillä (esim. International House Helsingin palvelut, puoliso-ohjelma).

Kaikkien Stadi - Helsingin kotouttamisohjelma 2017–2021 valmistui keväällä 2018. Osana asettautumisen helpottamista Helsinki on luonut Englanninkielisten palveluiden kehittämisohjelman, johon on koottu toimenpiteitä englanninkielisen viestinnän ja englanninkielisten palveluiden parantamiseen kaupungissa.

Englanninkielisen koulutuksen ja varhaiskasvatuksen paikkamäärä kaksinkertaistetaan. Helsinkiläisten kielitaitoa monipuolistetaan lisäämällä kielikyly- ja kielirikasteista opetusta ja kasvatusta. Ensimmäisen vieraan tai toisen kotimaisen kielen opetus aloitetaan kaupungissa jo ensimmäiseltä luokalta. Kiinan kielen opetusta laajennetaan. Helsinkiin luodaan yhteistyössä Pohjoismaiden verkostojen kanssa yhteinen konsepti ”Nordiska skolan”.

Helsingissä on laajennettu kielten opetusta. Joka vuosi 6 000 ekaluokkalaista aloittaa varhennetun A1-kielen opiskelun. Englan-

ninkielisen opetuksen paikkamäärä on kaksinkertaistettu. Kiinan kielen tarjontaa on lisätty perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa. A2-kielen opiskelu on aikaistettu alkamaan 3. luokalta. Stadin ammatti- ja aikuisopistossa on tarjolla englanninkielistä koulutusta. Kasvatus- ja koulutustoimialan henkilöstön kielitietoisuutta on lisätty kouluksella kaikissa koulutusmuodoissa.

Baanan ja Töölönlahden alueesta tehdään tasokas ja kansainvälisesti tunnettu kulttuurin ja vapaa-ajan keskittymä. Suvilahden alueen kehittäminen kansainvälisesti erottuvaksi, pysyväksi tapahtuma-alueeksi selvitetään. Kehittyvää museoverkosta pyritään edelleen vahvistamaan. Helsinki kehittää lupa- ja järjestelykäytäntöjään siten, että kaupungissa on helppo järjestää erilaisia tapahtumia.

Kaupungin taidemuseo HAM:in uutta organisoitumista kuvaava selvitys valmistui lokakuussa 2019. Selvityksen johdosta Suvilahden Kaasukelloja selvitetään keskeisenä sijaintina museolle Tennispalatsista siirryttäessä. Suvilahden tapahtuma-alueelle tulevan tapahtumakorttelin suunnittelusta järjestettiin 2020 arkkitehtikilpailu Suvilahti Event Hub Oy:n, Suomen Arkkitehtiliitto SAFA:n ja kaupungin yhteistyönä. Asemakaavatyö on käynnistetty yhteistyössä kilpailun voittajan kanssa. Kaava-alueeseen kuuluu myös tapahtumakenttä, jonka suunnittelusta on käynnistetty konsulttityö. Lisäksi alueen edellytyksiä toimia isompien tapahtumien järjestämispaikkana on parannettu.

Hanasaaren alueen kehittämisestä vetäytymissuunnitelma valmistui vuoden 2020 lopulla. Voimalaitostoiminnan jälkeisen (2024) ajan käytön suunnittelu on aloitettu, ja alustavana ajatuksena on voimalaitoksen hyödyntäminen kulttuuri- ja vapaa-aikakäyttöön. Rakennuksen tilatarveselvitys on käynnissä.

Katso lisää:

Taide- ja kulttuuri Helsingissä 2030 - Helsinki vuonna 2030 tilastojen välillä: <https://www.youtube.com/watch?v=SG8rRzJVntU>

Taide- ja kulttuuri Helsingissä 2030 - Moninaisuus ja ennakoimattomuus: <https://www.youtube.com/watch?v=OLdh4BGU1kE>

Vetovoimainen keskusta on Helsingin käyntikortti ja elinehto. Helsingin keskusta on elinvoimainen kaupallisia palveluja, tapahtumia, viihtymistä ja kansalaistoimintaa koova vetovoimainen paikka.

Keskusta-alueella oleskelevien ja vierailuvien ihmisten määrä putosi koronakriisin vuoksi 7,6 miljoonasta (2019) 4,5 miljoonaan (2020) henkilöön, -40,8 %.

Koronakriisin aikana toteutettiin Senaattorin kesäterassi ja kesäksi 2021 toteutetaan vastaavanlainen hanke Kasarmitorille. Lisäksi tapahtumallisuutta on tuettu mm. Helsingin tapahtumasäätiön ja Helsingin juhlaviikkojen alla. Ravintoloiden toimintaedellytyksiä tuettiin kesällä 2020 ja 2021 helpottamalla terassien lupamenettelyjä.

Kaupunki selvittää ydinkeskustan viihteyttä ja toiminnallisuutta edistävän kävelykeskustan merkittävämmän laajentamisen sekä keskustan läpiajoliikennettä ja satamien raskasta liikennettä katutilassa vähentävän maanalaisen kokoojakadun edellytykset.

Kävelykeskustan laajentamisen ja maanalaisen kokoojakadun edellytysten selvittämistä koskeva hanke ei edennyt hyväksytyyn projektisuunnitelman mukaisesti vaan kaupunginhallituksessa päätettiin kävelykeskustan jatkosuunnittelusta sekä siitä, että maanalaisen kokoojakadun suunnittelua ei jatketa.

Kaupunginvaltuusto teki periaatepäätöksen 3.2.2021 satamatoimintojen uudelleenjärjestelyistä ja satama-alueiden maankäytön lähtökohdista Eteläsatamassa, Katajanokalla

ja Länsisatamassa. Satamatoimintoja keskitetään Katajanokalle ja Länsisatamaan sekä suunnitellaan Länsisatamasta Länsiväylälle satamatunneli. Tavoitteena on rakentaa ydinkeskustan ja Eteläsataman alueesta monimuotoista, viihtyisää ja houkuttelevaa kaupunkitilaa meren äärellä.

Eteläsatamassa maankäytön tavoitteena on, että nykyistä merkittävämpi osa alueesta voitaisiin kehittää osaksi aktiivista ja elävää jalankulkuympäristöä. Tämä edellyttää, että maankäytön suunnittelua voidaan tehdä ilman satama-aluevarausten aiheuttamia rajoitteita ja satamatoimintojen ajoneuvoliikenteen vaikutuksia. Jatkosuunnitteluun otetaan mukaan Esplanadien alue, joiden osalta tehdään analyysi eri vaihtoehdoista. Analyysin pohjalta linjataan ratkaisut syksyllä 2021. Samassa yhteydessä linjataan valmistelun pohjalta käveltävän keskustan seuraavat vaiheet. Keskustan kävelymahdollisuuksien edistämistä toteuttaa myös kaupunginhallituksen päätös keskustavisiosta 25.1.2021.

Katso lisää:

Eteläsataman alueen suunnittelu <https://www.youtube.com/watch?v=vOWCIW7ADbg&t=13s>

Olympiaterminaalilta Kauppatorille ulottuva rantavyöhykettä kehitetään tavoitteena keskustan elinvoimaisuutta tukevan toiminnallisen kokonaisuuden aikaansaaminen.

Alueen kehittämiseksi kaupunki järjestää laatu- ja konseptikilpailun, jolla haetaan alueelle erittäin kunnianhimoista, mutta samaan aikaan toteutuskelpoista, kokonaisu suunnitelmaa alueen tulevan kaavoituksen ja toteutuksen pohjaksi. Kilpailu alkaa keväällä 2021 ja pyritään ratkaisemaan vuoden 2022 aikana. Rakentaminen alueella voisi alkaa vuoden 2025 aikana. Alue käsittää myös uudelle arkkitehtuuri- ja designmuseolle varatun alueen, josta järjestetään oma arkkitehtuurikilpailu myöhemmin.

Uudistuvat palvelut

Koronakriisin vauhdittamana palveluiden uudistaminen ja tilannekuvaan ja nopeasti muuttuviin tarpeisiin vastaaminen on ottanut merkittäviä askeleita eteenpäin kaikilla kaupungin toimialoilla, virastoissa ja liikelaitoksissa. Valtuustokauden aikana on soite-palveluissa uudistettu toimintamalleja ja lisätty matalan kynnyksen palveluja, palveluselejä, ulkoisia palveluja ja digipalveluja. Opetuksessa on edistetty digitalisaatiota ja opinpolkujen jatkuvuutta. Maksuton varhaiskasvatus toteutettiin viisivuotiaille 4h/pv. Kouluihin on luotu Kulttuuripolku kouluissa ja koululaisten maksuton joukkoliikenne on mahdollistanut koko kaupunkia oppimisympäristönä. Myllypuron kampus ja Urhea-kampus ovat toteutuksessa ja merellistä Helsinkiä on edistetty. Ilmanlaadun kehitys on ollut hyvää ja luonnonsuojelualueita on perustettu. Rakentamiselle on lisätty energiatehokkuusvaatimukset. Hyvinvoinnin johtamisen osalta on toteutettu Hyte-ohjauksen rakennetta, päätetty hyvinvointisuunnitelma ja määritelty kaupunkiyhteiset hyte-tavoitteet 2021 talousarviossa.

Palvelujen osalta on edelleen myös parannettavaa. Oppimisen osalta haasteena on ammatillisen koulutuksen ja aikuisopiston keskeyttäminen sekä oppimis- ja osaamisvaje koronan vuoksi. Koulutuksen tilojen turvallisuus ja terveellisyys vaativat edelleen työtä, vaikka kauden aikana on lisätty tilojen korjaamista ja uudistamista. Terveysasemapalveluiden ja mielenterveyspalveluiden saatavuus on edelleen ongelma.

Palveluiden digitalisaation toteutus, automatisointi ja proaktiiviset palvelut vaativat kehittämistä. Hyvinvoinnin turvaamiseksi liikkumisen määrää ja fyysistä suorituskykyä tulee parantaa (lapset, nuoret, aikuiset, ikääntyneet). Yritysten halukkuus suositella Helsinkiä laski kauden lopussa alkukauden parempien tulosten jälkeen. Kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisessä kaupunki on oikealla polulla, mutta nykyisillä toimenpiteillä ei ole varmuutta tavoitteisiin pääsemisestä.

Sähköiset palvelut ovat ensisijaisia, ja ne ovat käytettävissä viikonpäivästä tai kellonajasta riippumatta. Palvelujen uudistamista jatketaan ja huolehditaan saavutettavuudesta, monialaisesta osaamisesta, yhden luukun periaatteen vahvistamisesta ja erilaisten asukasta lähellä olevien työmuotojen kehittämisestä.

Helsingissä otetaan käyttöön sähköinen asiointi mahdollisimman laajasti ja kerätään systemaattisesti palautetta sähköisesti.

Sosiaali- ja terveyspalveluissa uudistuneet toimintamallit on otettu käyttöön koko kaupungissa. Kolmen toimintamallin (terveys- ja hyvinvointikeskus, perhekeskus ja senioripalvelut) kehittämistä on jatkettu palvelujen integraatiota vahvistaen. Integraatiosta hyötyvät erityisesti paljon palveluja tarvitsevat asiakkaat. Perhekeskus-, terveys- ja hy-

vinvointikeskus- ja senioripalvelut -toimintamallien välillä kehitetään asiakasohjausta ja konsultaatiokäytäntöjä. Useiden palvelu- ja hoitoketjujen kehittäminen ilmiöpohjaisesti on käynnistynyt. Palvelujen tuotantotavat ovat monipuolistuneet ja esim. palvelusetelien käyttöä on laajennettu ja uusi palvelusetelijärjestelmä on otettu käyttöön.

Asunottomuuden vähentämiseksi on laadittu toimenpidesuunnitelma.

Koronapandemia ja taloudellinen tilanne vaikeuttavat useiden kehittämisprosessien etenemistä ja toimeenpanoa. Esim. terveysasemapalvelujen saatavuuden parantamisessa on pandemian hoidosta johtuvia ymmärrettäviä haasteita. Toimintakulttuurin muutokset ja uusien toimintamallien juurtuminen edellyttävät pitkäjänteistä työtä.

Helsingissä asiakasmäärät ja -tarpeet kasvavat esimerkiksi vammaispalveluissa ja lastensuojelussa – osin kehittämistoimista riippumatta.

Palvelujen rohkeaa uudistumista on tehty koronatilanteessa, mm. etäpalvelut, jalkautuva työ, Helsinki-apu ja pääkaupunkiseudun yhteistyö.

Käyttäjien tyytyväisyyttä kaupungin digitaalisiin palveluihin on mitattu kyselyissä. Sähköisen palvelun käytön koki teknisesti vaivattomaksi 74 % 2623 vastaajasta. Helsingin kaupungin sähköisen palvelun NPS-suosittelevuorokausilukema oli 33. Helsingin 16-89 -vuotiaista 12,2 % koki julkisten palveluiden nettisivut vaikeakäyttöisiksi (8,2 %) tai ei lainkaan käyttänyt niitä (4,0 %).

Kaupungin lähes 900 tietojärjestelmään on avattu avoimia rajapintoja 26 kappaletta. Rajapintoja hyödyntävien sovellusten kautta kaupunkilaisten on ollut esimerkiksi mahdollista seurata reaaliajassa Staran lumenaurauksen etenemistä (Aurat kartalla) tai tarkastella kaupungin vastaanottamaa asiakaspalautetta teemoittain tai alueittain.

Uutta Helsinkiä -tapahtumakonsepti kehitetty ja viety verkkoon Osallistujamäärä moninkertaistettu verrattuna lähitapahtumiin. Kaupunkiympäristön kehittämiseksi vuorovaikutusta on viety systemaattisesti verkkoon, verkko-osallistumisen keinoja laajennettu.

Helsinki on maailman vaikuttavin paikka oppia

Helsingissä hyödynnetään koko kaupunkia kaikenikäisten oppimisen tilana. Digitaalinen teknologia rikastuttaa oppimista ja mahdollistaa ajasta ja paikasta riippumattoman oppimisen.

Tavoite mieltää koko kaupunki oppimisen ja työnteon ympäristönä on muuttanut ajattelua oppimisesta ja toiminnasta. Mahdollisuuksia tavoitteen saavuttamiseen on lisännyt vuoden 2019 alusta voimaan tullut koululaisten maksuton joukkoliikenne. Onnistumisessa on ollut keskeistä myös digiratkaisujen hyödyntäminen. Vuonna 2020 otettiin käyttöön Kulttuuripolku-toimintamuoto tiiviissä yhteistyössä kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan ja muiden toimijoiden kanssa.

Helsingissä on tehty työtä opetuksen laadun varmistamiseksi ja oppimistulosten kehittämiseksi. 1. luokan oppilaiden matemaattiset ja kielelliset taidot ovat keskimäärin 6 prosenttia yli valtakunnallisen tason. 7. luokan A-englannissa 82 prosenttia helsinkiläisistä tytöistä ja pojista ylisi vähintään hyvään osaamisen tasoon. Kasvatuksen ja koulutuksen korkealla laatu tasolla luodaan hyvinvointia ja ehkäistään syrjäytymistä.

Helsinkiin rakennetaan älykoulun toimintamalli, jossa innovoidaan ja toteutetaan tulevaisuuden pedagogisia ratkaisuja.

Opetuksen digitalisaatiossa on onnistuttu monin tavoin. Digitaaliset ratkaisut on kytketty vahvasti pedagogiikan ja toiminnan uudistamiseen. Siirtyminen koronavuonna etäopetukseen toimi vahvistuksena sille, että tavoitteessa on onnistuttu. Kasvatuksessa ja koulutuksessa tarvittavaa tietoteknisten laitteiden, koneiden ja infrastruktuurin uudistamista on tehty kokonaisvaltaisesti ja samalla panostettu henkilöstön koulutukseen. Kaupunki on ottanut käyttöön pilvipohjaiset oppimisympäristöt. Monet hallinnon tietojärjestelmät ovat kuitenkin olleet edelleen vanhanaikaisia ja kankeita käyttäen (esim. henkilöstö-, oppilas- ja opiskelijahallintajärjestelmät).

Myllypuroon ammattikorkeakoulu Metropolian yhteyteen muodostetaan kansainvälisesti kiinnostava rakennusalan kampus, jossa koulutetaan ammattikorkeakoulutason ja toisen asteen ammattilaisia. Mäkelänrinteen opiskelun, urheilun ja asumisen yhdistävää Urhea-kampuksen rakentamista edistetään.

Myllypuron kampuksen uudessa rakennusalan osaamiskeskityksessä Stadin ammatti- ja aikuisopisto toimii yhteistyössä ammattikorkeakoulu Metropolian sekä alan yritysten ja ympäröivän yhteisön kanssa. Uuden kampuksen tilaratkaisut pohjautuvat Metropolian kanssa sovittuun yhteistyöhön ja tilojen yhteiskäyttöön. Vuonna 2023 valmistuva rakennus toteutetaan elinkaarihankkeena.

Urhea-kampuksesta toteutetaan urheilusaamisen keskittymä. Urhea-kampus rakentuu Mäkelänrinteen lukion laajenuksesta, urheiluhallista sekä opiskelija-asuntorakennuksista. Yhteishankkeessa toteutetaan yhteiskäyttöisiä tiloja lukion, urheiluhallin ja HOAS:n kesken. Vuonna 2019

aloitetut rakennustyöt valmistuvat huhtikuussa 2021.

Suomen- ja ruotsinkielinen varhaiskasvatus ja perusopetus ovat vetovoimaisia lähipalveluita. Helsingissä säilytetään subjektiivinen päivähoito-oikeus ja varhaiskasvatuksen henkilöstömitoitus nykyisellä tasolla. Varhaiskasvatuksen maksuttomuutta edistetään siten, että se on maksutonta viiden vuoden iästä alkaen vähintään neljä tuntia päivässä. Valtuustokauden aikana valmistellaan päätökset maksuttomuuden ulottamisesta myös nuorempiin ikäryhmiin.

Maksuton varhaiskasvatus 5-vuotiaille helsinkiläisille (4h/ pv) on toteutettu elokuusta 2018 alkaen.

Helsingissä toteutuu koulutustakuu: perusopetuksen jälkeen kaikki saavat opiskelupaikan lukiosta tai ammatillisesta koulutuksesta. Helsingin tavoitteena on, että toisen asteen läpäisyaste myös paranee selvästi.

Helsinki toteuttaa koulutustakuuta, kaikille perusopetuksen päättävillä on tarjolla jatko-opintopaikka. Ammatillisen koulutuksen kiinnittyminen heikentyi merkittävästi vuonna 2020 Keskeyttämiset lisääntyivät vuoden 2019 8,4 prosentista 12,7 prosenttiin vuonna 2020.

Stadin ammatti- ja aikuisopiston negatiivisten keskeyttämisten määrään kasvuun on vaikuttanut erityisesti 18–20-vuotiaiden eronneiden määrä. Nuorten aikuisten kiinnittymiseen opintoihin vaikuttaa monet, myös oppilaitoksen ulkopuoliset tekijät, kuten elämäntilanne ja siihen liittyvät haasteet, esim. toimeentulo.

Myös koronalla on ollut vaikutusta opiskelijoiden eroamiseen oppilaitoksen tarjoamista tukitoimista huolimatta. Nopea siirtyminen etäopetukseen haastoi ammatillisten sisältöjen toteuttamisen ja opettajien digipedagogiset valmiudet annetusta tuesta huolimatta. Etäopetuksen työvälineet saatiin

opiskelijoiden käyttöön viiveellä. Työllisyystilanteen nopea heikentyminen ja työssäoppimapaikkojen peruuntuminen on vaikuttanut opiskelumotivaatioon.

Helsingissä lapsilla ja nuorilla on turvalliset ja terveelliset oppimisympäristöt.

Kasvatuksen ja koulutuksen tiloissa on edelleen syytä kiinnittää huomiota tilojen turvallisuuteen ja terveellisuuteen. Rakentamisen laatuun ja monenlaisiin rakennustekniisiin ongelmiin on kiinnitetty jatkuvasti huomiota ja niiden korjaaminen on vaatinut resursseja. Palvelutarve ja tilat eivät myöskään ole alueellisessa tasapainossa.

Kaupunki laatii kiinteistöstrategian, jossa linjataan kaupungin kiinteistöjen suunnittelua, rakennuttamista, rakentamista, ylläpitoa ja omistamista. Strategia sisältää suunnitelman sisäilmaongelmista kärsivien koulujen, päiväkotien ja leikkipuistojen rakennusten korjaamisesta tai korvaamisesta uusilla rakennuksilla.

Toimitilastrategia päätettiin kaupunginhallituksessa 22.6.2020 ja sitä ennen oli laadittu kiinteistöpoliittinen ohjelma ja sisäilmaohjelma. Toimitilastrategian tavoitteena on, että strategiassa määritellyt arvot ohjaavat jatkossa toimitilakannan hoitoa taloudellisesti kestäväällä tavalla. Tiloihin liittyvää toimintaa ohjaavat kaupungin kokonaisuus, kokonais- ja elinkaaritaloudellisuus, ennakointi, hiilineutraalisuus, turvallisuus ja terveellisyys sekä erityisesti pitkäikäisyys. Pitkäikäisyys sisältää sekä rakentamisen että ylläpidon laadun ja ennakkoinnin parantamisen mutta myös tilojen muuntojoustavuuden. Se edistää itsessään rakennusten vähähiilisyttä ja elinkaaritaloudellisuutta, ja edellyttää esimerkiksi kaavoituksessa ja viranomaistoiminnassa joustavuutta rakennusten käyttötarkoitusten osalta.

Toimitilastrategian tavoitteiden mukaisesti kaupunkiympäristön toimialan raken-

nusten ja yleisten alueiden organisaatio uudistettiin asiakaslähtöiseksi, mikä parantaa yhteistyötä käyttäjätoimialojen kanssa. Investointien määrä on lisääntynyt ja toteutusaste on parantunut. Hankkeet ovat edistyneet strategian ja päätösten mukaisesti myös uusia toteutusmuotoja mm. elinkaarihankkeita käyttäen. Uusia varhaiskasvatuksen tilapaikkoja on valmistunut strategia-kaudella yli 4000.

Sophie Mannerheimin sairaalakoululle valmistui uudet tilat 2019 strategiakirjauksen mukaisesti.

Liikkuva ja terveellinen kaupunki kaikille

Helsinki luo kaupunkiin terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen yhteistyörakenteet ja nostaa liikkumisen lisäämisen terveyden ja hyvinvoinnin edistämisenä pilot-tihankkeeksi. Liikkumista edistetään yhä laaja-alaisemmin kaupungin tuottamilla palveluilla. Lapsia ja nuoria liikutetaan yhä enemmän kiinteänä osana heidän arkeaan varhaiskasvatuksessa ja kouluissa.

Kaupunginhallitus on päättänyt hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen johtamis- ja koordinaatorakenteen käynnistymisestä 14.5.2018. Samalla päätettiin, että kaupunginhallitus on ehkäisevän päihdetyön tehtävistä vastaava toimielin ja tehtävistä huolehtii hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ohjausryhmä. Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt hyvinvointisuunnitelman 19.6.2019 ja sen sisältö on ohjannut ja terävöittänyt hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työtä valtuustokauden aikana. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lakisääteiset raportointikäytänteet kaupunginvaltuustolle on luotu tuottamalla kerran vuodessa Stadin HYTE – barometri ja kerran valtuustokaudessa laaja hyvinvointikertomus

Kaupunginhallitus hyväksyi liikkumisohjelman 3.12.2018.

Liikkumisessa on tehty toimialarajat ylittävää, sidosryhmiä ja kaupunkilaisia osallistavaa ja tutkimuslähtöistä kehitystyötä. Noin 60 konkreettisella toimenpiteellä on systemisesti vaikutettu ihmisten tietoisuuteen, fyysiseen ympäristöön sekä arkikäytäntöihin varhaiskasvatuksessa, perusopetuksessa, työpaikoilla ja ikäihmisten palveluissa.

Liikkuminen on ymmärretty vapaa-ajan liikuntaa laajemmaksi asiaksi kiinnittyen osaksi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä, kestävästä kaupunkikehitystä ja segregaaion ehkäisyä. Helsinki valittiin Suomen Liikkuvimmaksi kunnaksi 2019 ja Suomen Aktiivisimmaksi Työpaikaksi 2020.

Liikkumishjelman strategisena tavoitteena on, että kaupunkilaiset ja kaupungin työntekijät liikkuvat enemmän ja istuvat vähemmän vuoteen 2023 mennessä. Kaupunkilaisten liikkumisen todellisen muutoksen arviointi on edellyttänyt uusien, liikemittareilla toteutettujen seurantatutkimusten käynnistämistä. Seurantatietoa näistä on saatavilla tulevana vuosina. Kyselyt osoittavat liikkumisessa sekä myönteistä että kielteistä kehitystä.

Peruskoulun eri luokka-asteilla, lukioissa ja ammatillisessa koulutuksessa opiskelevien keskuudessa on tutkittu liikkumista 2017 ja 2019. Vähintään tunnin päivittäin liikkui 4.-5.-luokkalaisista 38,7 %, 8.-9.-luokkalaisista 22,7 %, lukion 1. ja 2.luokkalaisista 15,6 % ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoista 23,0 %. Nuorimman ikäluokan liikkuminen oli vähentynyt 6,3 prosenttiyksik-

kö, mutta muiden lisääntynyt 1,7, 1,6 ja 6,4 prosenttiyksikköä.

Varsinaista kuntoliikuntaa tai urheilua useita kertoja viikossa harrastavia aikuisia on tutkittu 2015 ja 2018. Ikäryhmässä 20-54 -vuotiaat paljon liikkuvia oli 34,3 % (-0,4 %yks.); 55-74 -vuotiaissa 20,2 % (+3,5 %-yks.) ja yli 75-vuotiaissa 12,7 %.

Koululaisten fyysisen suorituskyvyn mittauksessa tavoitteena on, että mittaukselliset paranevat ja ovat kansallisten mediaanitulosten yläpuolella. Vuosittain osana kansallista perusopetus suunnitelmaa suoritettavat mittaukset tavoittavat Helsingissä valtaosan ikäluokasta: 5.-luokkalaisista 78,4 % (v. 2018 54 %) ja 8.-luokkalaisista 76,2 % (v. 2018 61,0 %). Sekä tyttöjen että poikien kestävyyskunto on laskenut sekä kansallisesti että Helsingissä. Helsingiläisten tulokset suhteessa koko maahan paranevat vanhemmassa ikäluokassa.

Lue lisää:

Kaikkiin 57 käynnissä olevaan tai jo toteutettuun toimenpiteeseen, kaupunkilaisten liikkumisesta kerättyyn tietoon, sekä toimenpiteiden vaikuttavuutta mittaaviin mittareihin voi tutustua kaikille avoimessa Liikkumisvaihossa: <https://liikkumisvahti.hel.fi/>

Katso lisää:

Video Helsingin liikkumishjelmasta: <https://www.youtube.com/watch?v=umTRdWtEssc>

Helsinki palkittiin Liikkuvin kunta 2019 – palkinnolla Urheilugaalassa: <https://www.youtube.com/watch?v=ZR5CEynobGE>

Helsinki houkuttelee aktiivisesti ikäihmisiä liikkeelle, niin liikunnan kuin kulttuurin pariin.

Vuoden 2021 talousarvioon kirjattiin ensimmäistä kertaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kaupunkiyhteinen tavoite, jossa ikäihmisten liikkumista ja toimintakykyä edistetään kaikkien toimialojen yhteisellä työllä.

Kaupunki toteutti ikäihmisten liikkumisen lisäämisestä asukaslähtöisen kehittämiss Hankkeen yhteistyössä yhdysvaltalaisen Bloomberg-säätiön kanssa toteuttaen käytännönläheistä kansainvälistä yhteistyötä.

Liikkumissopimusten käyttö mm. kotihoitossa edistyi. Valtionperintörahojen käyttöä kohdennettiin uudella tavalla osoittamalla niistä avustuksia helsinkiläisten iäkkäiden ihmisten hyvinvointia ja toimintakykyä tukevaan kulttuuritoimintaan.

Helsingissä vahvistetaan kotihoitoa ja sen asiakkaiden ja työntekijöiden hyvinvointia

sekä pyritään ennaltaehkäisemään akuutteja tilanteita.

Ikääntyneiden kotiin vietäviä ja kotona asumista tukevia palveluja on kehitetty ja otettu laajasti käyttöön.

Lue lisää:

Helsinki-apu aloitti toimintansa <https://www.hel.fi/uutiset/fi/kaupunginkanslia/helsinki-apu-aloitti-toimintansa> (hel.fi 27.3.2020)

Haloo, täällä Helsinki <https://www.hel.fi/seniorit/fi/apua/neuvonta-ja-asiointi/helsinkiapu/haloo-taalla-helsinki> (hel.fi 28.8.2020)

Stadin seniori-infon sivut <https://www.hel.fi/seniorit/fi>

Helsinki rakentaa sote-palveluja, jotka helsinkiläiset haluavat valita.

Perhekeskusten ja terveys- ja hyvinvointikeskusten esihenkilöverkostojen toiminta vakiintui ja tuki toimintamallien juurruttamista sekä integraatiota kaikilla alueilla. Myös senioripalveluissa tehtiin yhteistyötä terveys- ja hyvinvointikeskusten esihenkilöverkostojen kanssa. Yhteistyötä yli palvelukokonaisuus- ja toimialarajojen edistettiin.

Palveluihin pääsyä parannettiin muun muassa laajentamalla matalan kynnyksen palveluja ja lisäämällä palvelusetelien käyttöä sekä hyödyntämällä ulkoisia palvelujen tuottajia ja järjestöyhteistyötä. Lisäksi tarjottiin aiempaa laajemmin digitaalisia ja etäpalveluja.

Yhteydenottoa helpotettiin laajentamalla yhteydenottokanavien aukioloaikoja. Esi-merkiksi Seniori-infossa aukioloaikoja laajennettiin koronapandemian alkuvaiheessa. Digitaalisten palvelujen valikoimaa lisättiin.

Asiakasraatitoimintaa jatkettiin verkkotaapaamisilla ja kokemusasiantuntijatoimintaa puhelinkontakteilla. Toteutettiin useita kyselyjä, joiden tuloksia hyödynnettiin terveys- ja hyvinvointikeskusten ja perhekeskusten kehittämisessä. Kyselyissä käytettiin uutena menetelmänä mobiiliyhteisöä, jonka kautta tavoitimme erityisesti nuoria perheitä ja palvelujen käyttäjiä.

Helsinki osallistuu aktiivisesti maakunta- ja sote-muutoksen valmisteluun ja varmistaa että suuren kaupungin kysymykset huomioidaan uudistuksessa.

Kaupunki on osallistunut sote-muutoksen valmisteluun sen eri vaiheissa. Kaupungin lausunnoissa ja yhteistyössä suurten kaupunkien kanssa on tuotu esiin uudistuksen vaikutuksia Helsingille. Helsingin ja kaupunkien yhteisen aktiivisen edunvalvonnan seurauksena Helsingin kaupungista on muodostunut yksi keskeisistä sote-uudistuksen ympärillä käytävän keskustelun osapuolista. Helsinki myös osallistui Uudenmaan ja Helsingin erillisratkaisun valmisteluun.

Elävät, omaleimaiset ja turvalliset kaupunginosat

Helsinki on kaupunki, jossa kaikki kaupunginosat ovat eläviä, viihtyisiä ja omaleimaisia ja asukkaat tuntevat kaupunginosan omakseen. Helsinki tukee asukkaiden ja yhteisöjen alueellista oma-aloitteisuutta ja yhteistoimintaa. Tavoitteena on, että Helsingin alueiden välinen eriytyminen vähenee ja kaupunginosien väliset hyvinvointierot kaventuvat.

Omalla asuinalueella liikkumisen koki turvalliseksi viikonloppuiltain 80,9 prosenttia helsinkiläisistä vuonna 2018 tehdyssä tutkimuksessa. Tulos on 3,5 prosenttiyksikköä korkeampi kuin vuonna 2015.

Hyvinvointieroja on kuvattu alueiden eriytyneen indeksitarkasteluilla. Alueen asukkaiden koulutustason mukaan mitattu eriytyminen on vähentynyt vuosien 2016-2019 aikana 0,8 prosenttiyksikköä. Tulotason mukaan mitattu eriytyminen on lisääntynyt 0,7 prosenttiyksikköä samalla aikavälillä. Alueet ovat eriytyneet väestön etnisen taustan mukaan +1,3 prosenttiyksikön verran.

Koronapandemia ja sen vaatimat toimet ovat lisänneet oppimisvajetta sekä lasten ja nuorten pahoinvointia. Oppimis- ja osaamisvajetta on kasautunut etenkin oppijoilla, joilla oli jo ennestään oppimisen haasteita. Nuorten mielenterveysongelmat ovat lisääntyneet ja sosiaalinen pahoinvointi näkyy esim. opiskelijahuollon asiakasmäärän kasvuna.

Helsingin tulee olla Suomen paras kaupunki yrityksille.

Yritysten halukkuus suositella Helsinkiä sijaintipaikkana (nettosuositeluindeksi, NPS) vuonna 2020 oli tasolla 9, mikä oli 4 indekspistettä vähemmän kuin vuonna 2016.

Eri vuosina toteutetut haastattelututkimukset eivät ole täysin vertailukelpoisia otantaan liittyvistä syistä johtuen. Vuonna 2020 toteutetussa kyselyssä Helsinkiä sijaintipaikkana suosittelivat eniten ICT/informaatio ja viestintäalan sekä rahoitus- ja vakuutusalan yri-

tykset ja vähiten kuljetus ja varastointialan yritykset sekä teollisuus. Eri toimialojen keskinäinen järjestys on pysynyt melko vakaana eri vuosina toteutetuissa kyselyissä.

Kaupungissa kehitetään aktiivisesti liike-elämän logistiikan edellytyksiä. Liikennejärjestelmän vähäpäästöisyys etenee ja terveydelle haitalliset päästöt vähenevät selvästi. Helsinki on kokonaisvaltaisesti toimivan älykkään liikennejärjestelmän edelläkävijä.

Älyliikenneohjelma on hyväksytty kaupunginhallituksessa 1.3.2021 ja sitä toteutetaan. Älyliikenne on liikennejärjestelmän osa, joka kytkee liikkujat osaksi järjestelmää ja sen palveluja. Painopistealueita ovat liikenteen informaatio, liikenteen hallinta, liikkumispalvelut sekä liikenteen automatisoituminen. Liikenteen informaation tavoitetilanteessa vuonna 2030 liikkujat voivat tehdä matkaa koskevat päätöksensä laadukkaana, kaikki kulkumuodot kattavan tilannetiedon perusteella hyödyntäen monia tiedonvälityskanavia. Kuljetus- ja liikkumispalveluja tarjoavat yritykset voivat suunnitella toimintaansa ja operoida tehokkaammin.

Kaupunkilaisten ja yritysten tarpeista lähteviä kokeiluja uusista liikennepalveluista yhteistyössä yritysten kanssa on tehty.

Luonnonsuojeluohjelmaa toteutetaan ja metsäverkostoa vahvistetaan.

Kaupunkiluonnon monimuotoisuuden vahvistaminen Helsingin luonnonhoidossa otetaan monimuotoisuus aiempaa paremmin huomioon, minkä lisäksi kaupungin luonnonsuojeluohjelmaa on edistetty määrätietoisesti: strategiakaudella 2017-2021 Helsinkiin on perustettu 11 uutta luonnonsuojelualuetta. Tällä hetkellä ELY:ssä on valmisteltavana yksi hakemus.

Kansallinen kaupunkipuisto-hankkeesta tehdään päätös kuluvan valtuustokau-

den aikana, tekeillä olevan selvityksen valmistuttua.

Kansallisen kaupunkipuiston esiselvitys valmistui. Kaupunkiympäristölautakunta hyväksyi sen 26.5.2020 ja esitti kaupunginhallitukselle Nyky+ -vaihtoehdon hyväksymistä sekä sitä, että kaupunki ryhtyy valmistelemaan kansallisen kaupunkipuiston perustamista sen ilmeisimpien alueiden, Keskuspuiston ja Haltialan, muodostaman ytimen pohjalta.

Lähisaariston avaamista edelleen yleiseen käyttöön jatketaan. Helsingiläisten virkistysmahdollisuuksien edistämiseksi, matkailupalvelujen kehittämiseksi ja kaupungin yleisen vetovoiman vahvistamiseksi laaditaan merellinen strategia, jossa haetaan keinoja mm. merellisten kohteiden saavutettavuuden parantamiseen, saariston palvelujen kehittämiseen ja merellisten tapahtumien edistämiseen. Helsinkiin luodaan saaristoa hyödyntävä, kansainvälinen julkisen taiteen biennale.

Merellisen Helsingin 50 toimenpiteestä käynnistyi 40 hyvin ja tyydyttävästi 10. Vartiosaaren ja Vasikkasaaren virkistyskäyttöä saatiin aktivoitua. Vallisaaren toteutettua yhdyskuntatekniikka sekä muut Helsinki biennaalin edellyttämät toimenpiteet.

Rantareittejä sekä rannan palvelutarjontaa ja sen edellytyksiä on kehitetty ja uusia saaria avattu virkistyskohteiksi vuosittain. Vesiliikennettä on kehitetty kokeilujen kautta ja vesiliikenteen innovatiivinen kilpailutus toteutetaan keväällä 2021.

Ensimmäinen Helsinki Biennaali toteutetaan 12.6.–26.9.2021, koska biennaalin alkuperäinen toteutus siirtyi koronapandemian takia. Biennaaliin on valittuna 40 taiteilijaa tai taiteilijaryhmää. Vuoden 2020 aikana Biennaali Paviljonki sekä kaksi laituria valmistui Kauppatorin rantaan, samoin suurin osa Vallisaaren pohjatöistä saatiin tehtyä. Toteutuksessa on mukana Metsähallitus, Jane ja Aatos Erkon säätiö sekä useita muita säätiöitä ja yritys yhteistyökumppaneita.

Modernia ilmastovastuuta

Helsingin kasvihuonekaasupäästöt vuonna 2019 olivat 2 611 000 CO₂ ekvivalenssitonnia. Lisäystä vuoteen 2018 verrattuna oli tullut 52 000 CO₂ ekvivalenssitonnia. Asukasta kohti laskettuna päästömäärä 4,0 tonnia (CO₂-ekv./as.) oli pysynyt ennallaan. Kokonaispäästöjen määrä on laskenut Helsingissä vuodesta 1990 -26% ja kokonaispäästöt/asukas laskeneet -44%.

Helsinki asettaa tavoitteeksi 60 prosentin päästövähennystavoitteen vuodelle 2030 ja aikaistaa hiilineutraalisuustavoitteen vuodesta 2050 vuoteen 2035.

Lue lisää:

Kestävä kehitys on huomioitu läpäisyperiaatteella Helsingin kaupungin varhaiskasvatus- ja opetussuunnitelmissa. KETTU-mallissa yhdistyvät ilmasto- ja ympäristökasvatus, tulevaisuudenlukutaito ja uutta luova oppiminen: <https://opehuone.fi/pedagogiikka/teemat/kestava-tulevaisuus/varhaiskasvatus/>

Helsingin varhaiskasvatuksessa vahvistetaan kestävä tulevaisuuden pedagogiikkaa keväästä 2021 lähtien: <http://www.kasko-nuutiskirje.fi/etusivu/kettu-perheen-kanssa-kohti-kestavaa-tulevaisuutta>

Hiilineutraali Helsinki HNH 2035-ohjelma on käynnistynyt ja isoja strategisia muutoksia erityisesti rakennuskannan osalta on tehty. Kaupungin omassa asuin- ja palvelu-

rakennuskannassa on asetettu kunnianhimoiset energiatehokkuusvaatimukset sekä uudisrakentamiselle että peruskorjauksille. Paikallisesti tuotetun uusiutuvan energian määrää lisätään sekä aurinkosähkön että lämpöpumppujen avulla uudiskohteissa ja perusparannuksissa. Olemassa olevaa rakennuskantaa aurinkosähköistettiin 4,5 miljoonan erillishankituksella. Tontinluovutusehdoissa yksityisille kerrostaloille asetettiin A-energialuokkavaatimus. Vuoden 2021 alussa käynnistettiin energiarenessanssi-toimintamalli, jonka avulla kaupunki vauhdittaa yksityisesti omistettujen asuinrakennuskannan energiaremontteja.

Rakennusten energiatehokkuutta parannetaan sekä uudisrakentamisessa että vanhan rakennuskannan korjaamisessa. Helsingin energiatehokkuusnormit ovat kansallista vähimmäistasoa kunnianhimoisemat. Liikenteen päästövähennyksiä toteutetaan koko Helsingin liikennejärjestelmässä niin pyöräilyn ja kävelyn suosiota lisäämällä kuin sähköautojen, sähköbussien ja raidejoukkoliikenteen osuutta nostamalla.

Tällä hetkellä yli puolet Helsingin hiilidioksidipäästöistä aiheutuu rakennusten lämmittämisestä ja kestävä lämmitystavan löytämisellä on ratkaiseva vaikutus hiilineutraalisuustavoitteeseen pääsemisessä.

Helsinki lanseerasi 2020 miljoonan euron Helsinki Energy Challenge, jossa se kutsui koko maailman ratkaisemaan, miten Helsinki voidaan lämmittää modernisti ja puhtaasti ilman polttamiseen perustuvaa lämmöntuotantoa.

Kilpailussa merkittävää oli challenge-muoto sekä maailmanlaajuisten ehdotusten määrä ja laatu. Koronakriisistä huolimatta kilpailu vietiin päätökseen lähellä alkuperäistä aikataulua ja yhteistyössä kansainvälisten kumppanien kanssa. 252 tiimiä 35 maasta osallistui kilpailuun ja finaaliin valittiin 10 tiimiä. Työ voittaneiden tiimien kanssa jatkuu edelleen ja johtaa todennäköisesti merkittäviin muutoksiin Helsingin suunnitelmissa löytää kivihiihen korvaajaksi pitkäaikaisesti kestäviä ratkaisuja.

Lue lisää:

Helsingin ilmasto-ohjelman edistymistä seuraava ilmastovahti <https://ilmastovahti.hel.fi/>

Helsingin ilmastotavoitteet ja seuranta <https://helsinginilmastototeot.fi/city-act/helsingin-ilmastotavoitteet-ja-seuranta/>

Helsinki Energy Challenge sivut <https://energychallenge.hel.fi/>

Helsinki käynnistää energiarenessanssin <https://www.hel.fi/uutiset/fi/kaupunkiymparisto/helsinki-kaynnistaa-energiarenessanssin> (hel.fi 10.12.2020)

Katso lisää:

Helsinki's Energy Renaissance BBC:llä <http://www.bbc.com/storyworks/building-a-better-future/helsinki>

Englanninkielinen video Hiilineutraali Helsinki –ohjelmasta: Carbon Neutral Helsinki: <https://youtu.be/c-P7I2DkN7w>

Video aurinkosähkön viemisestä Helsingin kaupungin rakennuksiin https://www.youtube.com/watch?v=_NZPupLYP0g

Englanninkielinen video Helsinki Energy Challengesta <https://www.youtube.com/watch?v=bdRxvVQOUFk>

Webinaari Helsingin liikenteen tulevaisuusanalyysistä <https://www.helsinki-kanava.fi/fi/web/helsinkikanava/player/vod?assetId=90342731>

Päästövähennyksiä ja kiertotalouden hankkeita toteutetaan Helsingissä yhteistyössä yrityskaupunkilaisten kanssa.

Helsingissä on edistetty koko kaupungin toimintaa kehitys- ja kokeiluympäristönä. Kaupunki on toteuttanut yritysten kanssa useita kokeiluja päästövähennyksiin ja kiertotalouden ratkaisuihin liittyen mm. osana Smart&Clean -säätötoimintaa sekä 6Aika-strategian kautta rahoitetuissa hankkeissa. Vuonna 2021 käynnistettiin koronasta elpymistä tukevan kiertotalousklusterin valmistelu.

Päästövähennysohjelmassa yritysyritysteistyötä toteutetaan tarvelähtöisesti. Yksityisen rakennuskannan energiatehokkuusremontteja edistävissä Energiarenessanssitoimintamallissa palveluntarjoajat ovat keskeinen sidosryhmä. Samassa hankkeessa myös kaupunkilaisia on kutsuttu mukaan ilmastotalkoisiin ”Tee vuoden vaikuttavin ilmastoteko”-teemalla

Päästövähennysten toteuttamisesta laaditaan vuoden 2018 helmikuun loppuun mennessä aikataulutettu toimenpideohjelma.

Hiilineutraali Helsinki 2035 –ohjelma on hyväksytty kaupunginhallituksessa joulukuussa 2018.

Vastuullinen taloudenpito hyvinvoivan kaupungin perusta

Strategiakauden keskeiset taloudelliset tavoitteet ovat toteutuneet vain osin.

Investoinnit on rahoitettu ilman asukaskohtaisen lainakannan kasvua valtuustokauden aikana, joskin lainakannan ennakoitaan kasvavan vuosina 2021–2023.

Vuosittaiseen 0,5 % tuottavuustavoitteeseen ei ole päästy ja toimintamenojen kasvu on ylittänyt tavoitteen. Strategiakauden aikana on toisaalta kohdennettu määrärahoja tavoitteen mukaisesti sinne, missä väestönkasvu välittömimmin lisää kustannuksia, eli kasvatuksen ja koulutuksen sekä sosiaali- ja terveystoimialalle. Kaupungin kuntakohmainen yhteisöveron jako-osuus tavoitteen yli 30 % mukaisesti toteutui 2018 ja 2019, mutta jako-osuus on sen jälkeen jälleen laskenut alle tavoitetason. Yksikkökustan-

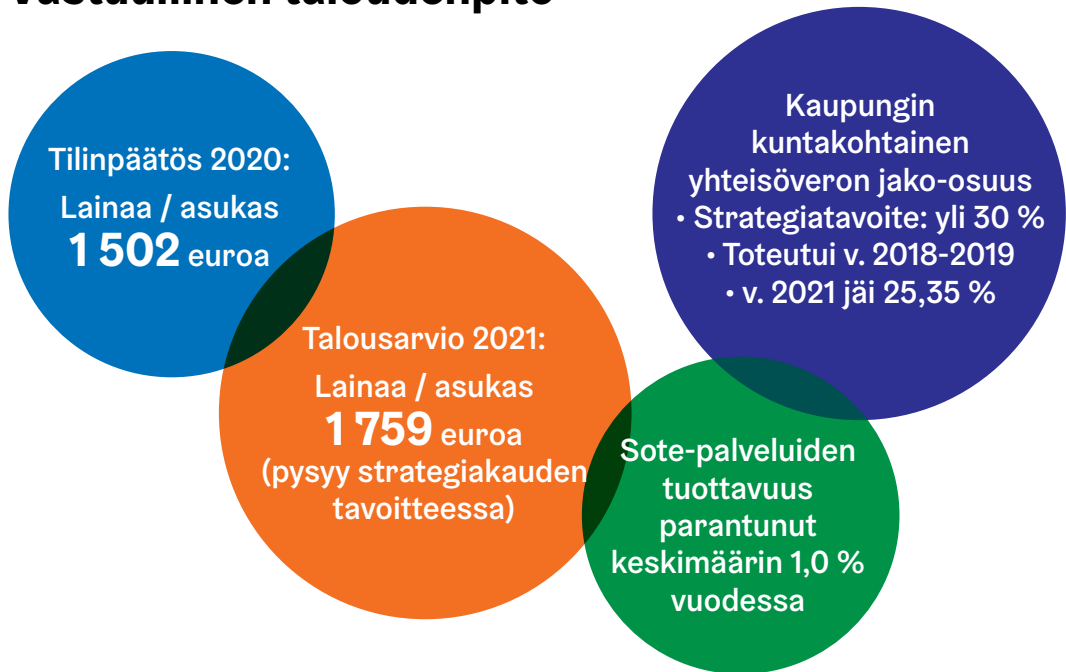
nuksissa on joissain palveluissa lähennytty suurten kaupunkien keskiarvoja ja joissain palveluissa laajennukset ja laatutason nostot ovat nostaneet yksikkökustannuksia. Kaupungin investointikyky on säilynyt korkeana koronakriisistä huolimatta.

Uusiin haasteisiin varaudutaan mitoittamalla kokonaisinvestoinnit tasolle, joka kyetään rahoittamaan strategiakaudella tulorahoituksella siten, ettei lainakanta asukasta kohden kasva.

Valtuustokauden alkupuolella tehdään maapoliittinen tarkastelu, siten että maanmyynnin lähtökohtana ovat elinkeinopoliittiset ja muut kaupungin strategiset tavoitteet.

Investointeihin käytetty rahamäärä on noussut 2017-2019 ja samalla investointimäärärahan toteumaprosentti on kohonnut. Tavoitteena on ollut mitoittaa kokonaisinvestoinnit tasolle, joka kyetään rahoittamaan tulorahoituksella ilman, että asukasta kohti laskettu lainakanta kasvaa. Vuosikate on pysynyt vuosina 2017-2020 lähes samalla tasolla. Tulorahoituksen näkymä on heikentynyt vuodesta 2021 eteenpäin samalla kun

Vastuullinen taloudenpito

investointien taso on korkealla ainakin vielä vuonna 2021. Näin investointeja joudutaan rahoittamaan lainarahoituksella ja kassavaroilla. Vuoden 2020 tilinpäätöksen mukainen lainakanta per asukas oli 1 502 euroa, josta vuoden 2021 talousarvion mukaisella lainkannan lisäyksellä nousee 1 759 euroon asukasta kohti. Lainakanta vuoden 2021 lopussa pysyy kuitenkin strategiakauden tavoitteessa.

Maapoliittisten linjausten kokonaisuus hyväksyttiin tontinluovutuksen osalta kaupunginhallituksessa 1.4.2019. Tontinluovutustoiminnan avoimuutta lisättiin, maanomaisuuden tehokkaaseen käyttöön luotiin toimiva kehikko ja maanvuokrauksen painoarvoa tontinluovutustapana lisättiin. Linjauksien vaikutuksia arvioidaan aina AM-ohjelman raportoinnin yhteydessä. Maapolitiikan kokonaisuudistus liittyy maahankinnan periaatteisiin viimeisteltiin keväällä 2021.

Lue lisää:

Tilinpäätös 2020: Helsingin talous pysyi kriisin keskellä tasapainossa, mutta pandemia ja sote-uudistus haastavat tulevaisuuden näkymiä <https://www.hel.fi/uutiset/fi/kaupunginkanslia/tilinpaatos-2020-helsingin-talous-pysyi-kriisin-keskella-tasapainossa> (hel.fi 18.3.2021)

Helsingin kaupungin suurimmat investointihankkeet vuosina 2020-2022 <https://www.hel.fi/helsinki/fi/kaupunki-ja-hallinto/strategia-ja-talous/investoinnit>

Tavoitteena on, että Helsingin kuntakohtainen yhteisöveron jako-osuus nousee yli 30 % tasolle valtuustokaudella.

Organisaatiouudistuksen mahdollistama toimintojen tehostuminen hyödynnetään siten, että kokonaistuottavuuden 0,5 % vuotuisella nousulla katetaan osa väestönlisäyksen aiheuttamasta toimintamenojen lisästarpeesta. Helsinki tavoittelee yksikkökustannuksissa muiden suurten kaupunkien keskiarvoa.

Kaupungin palvelutilojen korjausinvestointien tasoa nostetaan tulevan kiinteistöstrategian mukaisesti tehokkaan tilaverkon käyttökelpoisuuden turvaamiseksi.

Kaupunki harjoittaa vastuullista henkilöstöpolitiikkaa ja panostaa hyvään johtajuuteen. Helsinki ei irtisano vakinaista henkilöstöä tuotannollisista tai taloudellisista syistä.

Tavoitteena oli, että kaupungin kuntakohtainen yhteisöveron jako-osuus nousee yli 30 % tason valtuustokaudella. Tämä toteutuikin vuosina 2018 ja 2019, mutta jako-osuus on sen jälkeen jälleen laskenut alle tavoitetasoon. Erityisesti Helsingille tärkeän finanssisektorin maksama yhteisövero on alentunut vuosista 2014-2016. Vuonna 2021 Helsingin yhteisövero-osuus on 25,35 %.

Valtuustokauden alkupuolella taloudenpidon tavoitteissa edettiin suunnitelmallisesti, mutta strategian mukaisesta tuottavuustavoitteesta (0,5 % vuotuinen tuottavuuskasvu) ei vuosittaisissa talousarvioissa pidetty kiinni. Koko kaupungin käyttötalouden määrärahojen muutos vuosina 2021-2022 oli +15,8 %, kun e väestönkasvu huomioiden olisi tavoitteen mukaan saanut olla enintään +8,7 %.

Toimialat, virastot ja liikelaitokset ovat pääsääntöisesti pysyneet päätetyissä määrärahoissa. Strategiakauden aikana on kyetty kohdentamaan määrärahoja tavoitteen mukaisesti sinne, missä väestönkasvu välittömimmin lisää kustannuksia, eli kasvatuksen ja koulutuksen sekä sosiaali- ja terveystoimialalle. Koronakriisin puhjettua 2020 tuottavuuden kehittäminen on muodostunut yhä keskeisemmäksi tavoitteeksi.

Sosiaali- ja terveystoimien tuottavuus on parantunut keskimäärin 1,0 % vuodessa ja yksikkökustannukset ovat lähentyneet muiden suurten kaupunkien kustannuksia. Palvelutuotannon strateginen tarkastelu on vakiintunut toimintatapa. Erikoissairaanhoidon ohjausta on alettu vahvistaa.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan perusopetuksen yksikkökustannukset ovat lähentyneet muiden suurten kaupunkien keskiarvoja. Varhaiskasvatuksessa kaupungin omien päiväkotien kustannukset ovat kuuden suurimman kaupungin keskiarvoa pienemmät (Helsinki 10 265 €/ kuusikko 10 417 €) ja ero suurimpien kaupunkien keskiarvoon on kaventunut. Perusopetuksen kustannukset ovat kasvaneet muiden suurten kaupunkien kustannuksia hitaammin, vaikka Helsingissä toteutetaan vähimmäistuntimäärän ylittävää opetusta (mm. A1-kieli) ja tilakustannusten osuus on 30 % (Helsinki 9 606€/ kuusikko 9 078€). Lukion kustannukset ovat kasvaneet vain hieman muiden suurten kaupunkien kustannuksia nopeammin, vaikka opetustarjonta on laajentunut ja Helsingillä on kahdeksan valtakunnallisen erityistehtävän saanutta lukiota (Helsinki 8 043 €/ kuusikko 7 483 €). Haasteena on, miten turvataan palveluiden laatu heikentyneessä taloustilanteessa koronakriisin jälkeen. Oppivelvollisuuden laajentaminen saattaa lisätä ulkopaikkakuntalaisten hakeutumista Helsingin vetovoimaisiin lukioihin, mikä johtaisi kustannuslisäyksiin.

Kaupungin toiminnassa kokonaisuutena yksikkökustannusten vertailukelpoisuus kuntien välillä vaatii työtä ja tuottavuuden mittarit ovat vielä osin puutteellisia.

Talousarvioprosessia on kehitetty kaupunginkanslian ja toimialojen yhteistyössä.

Helsinki vahvistaa ja monipuolistaa edunvalvontaansa

Edunvalvonnan alueella Helsingin kansainvälinen tunnettuus on parantunut ja Helsinki on näkyvästi ollut esillä digitalisaation ja ilmastonmuutoksen edelläkävijyyden lisäksi mm. oppimisen ja tapahtumallisuuden edelläkävijänä. YK:n kestävän kehityksen mukaisessa kaupunkitasoisessa VLR-raportoinnissa Helsinki on ollut etulinjassa edistämässä johtavien kansainvälisten kaupunkien aktivoitumista.

Kansallisesti Helsingin näkyvyys ja vaikuttavuus on lisääntynyt aktiivisemmän viestinnän ja C21-verkoston myötä.

Helsinki vahvistaa omaa kansallista edunvalvontaansa, edistää modernin kaupunkipoliittisen agendan luomista ja luo entistä aktiivisemmin kumppanuuksia pääkaupunkiseudun sekä muiden suurien suomalaisten kaupunkien kanssa.

Helsinki vahvistaa kansainvälistä toimintaansa kärkinään erityisesti digitalisaatio ja ilmastonmuutoksen torjunta, jotka yhdistävät kaikkia johtavia kaupunkia, ovat voimakkaimpia globaaleja muutostekijöitä ja

siten luontevia kansainvälisen toiminnan profiloitumisalueita.

Helsingin kansainvälistä kumppanitoimintaa on strategiakaudella systematisoitu. Kaupungin näkyvyys ja yhteistyö on ollut vaikuttavaa koronakriisiin saakka. Myös kotimaassa suurten kaupunkien yhteistyö on laajentunut 21 suurimman kaupungin verkostoksi. Suomen Kuntaliiton kanssa on luotu uusi toimintamalli.

Helsinki on ollut erittäin aktiivinen sote- ja maakuntauudistuksen osalta paitsi kaupungin omien, mutta myös muiden suurten kaupunkien näkökulmien esille tuomisessa. Helsinki on puolustanut etuaan rohkeasti. Helsinki on osallistunut tuloksellisesti maankäyttö- ja rakennuslain muutoksen sidosryhmätyöskentelyyn. Helsinki on osallistunut aktiivisesti mm. MAL-prosessiin, Suomen kasvukäytäväverkostoon, valtakunnalliseen liikennejärjestelmäsuunnitelman valmisteluun ja Suomiradan ja Lentoradan suunnitteluun.

Edunvalvonnalle on luotu tavoitteet ja toimintamalli. Kauden aikana on havaittu, että yhteinen ja yhtenäinen tilannekuva kaupungin keskeisistä edunvalvonnan haasteista, mahdollisuuksista ja ratkaisuisista edunvalvonnan vahvistamiseksi on onnistumisen edellytys. Vaikuttavuutta on tarpeen paran-

taa ja kehittää edelleen edunvalvontaa tukevia toimintatapoja.

Helsingin tavoitetasoa maailman johtavien kaupunkien välisissä vertailuissa on kohotettu. Seurattujen kansainvälisten kaupunkivertailujen tuloksissa Helsinki on pysynyt samalla tasolla kolmessa vertailussa, noussut kahdessa ja laskenut viidessä vertailussa.

Lue lisää:

Suurten kaupunkien C21-verkosto <https://www.hel.fi/helsinki/fi/kaupunki-ja-hallinto/hallinto/organisaatio/pormestarit/c21/>

Suomen väkiluvultaan kuuden suurimman kaupungin kuutoset <https://www.kuusikkokunnat.fi/>

Helsinki mukaan Bloombergin uutta digitaalisuutta kehittävään ohjelmaan <https://kestavahelsinki.hel.fi/fi/ajankohtaista/helsinki-mukaan-bloombergin-uutta-digitaalisuutta-kehittavaan-ohjelmaan> (kestavahelsinki.hel.fi 25.6.2019)

Bloomberg Philanthropies –säätiön sivut <https://www.bloomberg.org/>

Urban20-verkoston sivut <https://www.urban20.org/>

Julkaisija

Helsingin kaupunki, kaupunginkanslia

Valokuvat

Helsingin kaupungin aineistopankki, MyHelsinki
Material Bank

Taitto

Innocorp Oy

Paino

Next Print Oy

Helsinki

**Helsingin kaupunki
Kaupunginkanslia**

**Pohjoisesplanadi 11–13
00170 Helsinki
PL 1
00099 Helsingin kaupunki
Puhelinvaihde 09 310 1641**

**www.hel.fi
www.hel.fi/tilinpaatos**